

Lidércfény

amatőr kulturális folyóirat

www.lidercfeny.hu

VII. évfolyam, 7. szám, 2013. július

Nyakonöntött Próbagoblin Szolgáltatóház melléklettel!

**Ehavi számunk
alkotói:**

Chiron Lark, Sren Tilesh, kosakati,
stella, aniko22, Csillango, Zhora,
Ebenezer, Stephen Rackham, Xenothep,
Andrew Sinclair, Orosz István,
Kapitány, HomoErgaster,
JimmyCartwright, Lidércfény HQ

Tartalom

Szerkesztői köszöntő /Lidércfény HQ/ .....3.

Breking Nyúsz – avagy hírek innen-onnan .....3.

NOVELLÁK

Nagyapa úrhajója /Ebenezer/ .....4.

Különös téli éj /aniko22/ .....6.

Piszkos hős meg a többiek /Chiron Lark/ .....7.

Kedves ragadozók /Stephen Rackham/ .....8.

TÁKOLAT /kosakati/ .....10.

Időn kívül /Xenothep/ .....13.

VERSEK

Ideülhetsz /aniko22/ .....14.

Egy megbomlott elme
utolsó szavai /Andrew Sinclair/ .....14.

A dombtetőn... /aniko22/ .....15.

Egy bolond költő álma /Csillangó/ .....15.

Foszlányok a sötétből /stella/ .....15.

Bánt a csend /Zhora/ .....15.

A NYAKONÖNTÖTT PRÓBAGOBLIN SZOLGÁLTATÓHÁZ AJÁNLÁSÁVAL

Esztí néni /Sren Tilesh/ .....16.

FILMROVAT

Mozimorzsák - filmaprólék /Jimmy Cartwright/ ...19.

Könnyű nyári irodalmi szuperszendvics:
egy Agatha Christie krimi – a könyv,
meg a filmváltozatok /HomoErgaster/ .....20.

TÖRTÉNELEM

Majomemberek az emberiség bölcsőjéből
Az őseink, vagy az örököseink? /Orosz István/ ...25.

Történelmi érdekességek
– XII. Károly svéd király /Kapitány/ .....27.

KÖNYVAJÁNLÓ

Arkagyij és Borisz Sztrugackij:
A bíborszínű felhők bolygója /Kapitány/ .....28.

A hónap képsorozata:

Csigalom, nyugavér!

IMPRESSZUM:

**Lidércfény amatőr kulturális folyóirat
VII. évfolyam. 7. szám, 2013. július**

Kiadja a Lidércfény Online Kulturális Magazin

Borító: Golden summer beach

Felelős és tördelőszerkesztő:

Bognár Zsolt (Jimmy Cartwright)

Tartalmi szerkesztő: Török Viktor (Kapitány)

Olvasószerkesztő: Túri András (Homoergaster)

Elérhetőségek:

lidercfeny@sentesinfo.hu • www.lidercfeny.hu

Nyomdai munka: SZVSZ Kft. nyomdaüzeme
6600 Sentes, Petőfi u. 1.

Szerkesztői köszöntő

Lidércfény HQ*KEDVES OLVASÓ!*

Mint azt bizonyára látod, folyóiratunk átesett egy kisebb ráncfelvarráson. Ez talán rögtön a címlapról is kiderült számodra, hiszen már a fejléc is átalakult kissé, mi több, az 50., jubileumi számunkról ismerős béka is visszatért, aki kezében tartja ezen számunk alkotóinak névsorát (és terveink szerint ezentúl még sokáig megteszi ezt hónapról-hónapra).

Azonban belső oldalaink is megújultak. Mondhatnám azt is, „The frogs are back!”, vagyis, „A békák visszatértek!”, hiszen az oldalak többségének fejlécében és láblécében ismét helyet kaptak, némi kihagyás után. Ez részben annak is köszönhető, hogy egyesek hiányolták őket, mivel megítélésük szerint nagyban hozzájárulnak a folyóirat hangulatához. Ám legyen! Hiszen mi nem vitakozhatunk lelkes olvasóközönségünkkel. A régi megjelenéshez képest azonban annyit azért javítottunk a dolgon, hogy minden békás fej- és lábléc kapott egy háttérrel, ami elhalványulva kissé benyúlik a tartalom alá. Szemfüles lapozgatóink azt is észrevehetik, hogy az írások címeihez használt eddigi külsínt is átalakítottuk.

Ez részben formailag, részben színben, részben pedig abban nyilvánul meg, hogy az írás alkotójának neve, álneve rögtön ott olvasható a címe mellett. Még szemfülesebbek azt is felfedezhetik, hogy a tartalom az eddigiekhez képest végzett némi oldalirányú kiterjeszkedést.

A Lidércfény AKF hasábjain december óta rendszeresen vendégeskedő Nyakonöntött Próbagoblin Szolgáltatóház kinézete már komolyabb átalakításon esett át. Határozott háttérrel kapott, és a fej- és láblécéből egyértelműen kiderül, hogy egy megbecsült vendégről van szó. (Nem ugrálnak ugyanis rajta mindenféle nyálkás, csúszós, gülüszemű élőlények.)

Máskülönben folyóiratunk szerkezetileg alapvetően nem módosult. Úgy tapasztaltuk ugyanis, hogy az eddig kialakított tartalmi sorrend elnyerte olvasóközönségünk tetszését. (Legalábbis senki sem panaszkodott ilyen téren.)

Reméljük, az elvégzett változtatások elnyerik olvasóink tetszését! Vagyis...

Örül, és szórakozva kulturálódik!

Brekking Nyúsz – avagy hírek innen-onnan

SpiritArt

Bár már a múlt havi számunkban is jeleztük, azért most is felhívjuk a figyelmet a SpiritArt egyesület új, előreláthatóan negyedévente megjelenő kiadványára, a Lector Magazinra, melynek első száma már több formátumban is elérhető az alábbi hivatkozáson:

spiritart.hu/#index1.php?modul=cikk&mod1=mutat&id=1646&kezdes=0&szuloID=245

io9.com/watch-the-triumphant-reveal-of-the-batman-superman-movi-867803802

***

Új trailer Az éhezők viadala folytatásához, a Futótűzhöz, melynek könyvváltozatáról korábban már írtunk.

youtu.be/keT5CRhhy84

sfmag.hu/2010/12/14/csak-egy-maradhat-suzanne-collins-az-ehezok-viadalafutotuz/

***

SFmag hírek

Kijött a Dust, a Kickstarter-finanszírozású, Japánban játszódó független film trailere.

youtube.com/watch?v=vT0-FgwSpO4&feature=youtu.be

***

Hol (nem) élt Drakula? A grófhhoz köthető helységnevekről tündöklik a Wang folyó, egy készülő Eco-fordítás kapcsán.

wangfolyo.blogspot.jp/2013/07/drakula.html

***

A VoiVod egy kanadai metal banda, a '80-as évek eleje/közepe óta rengeteg sci-fi témájú daluk született. Mind zenében, mind szövegekben úttörőnek számítanak, de valószínűleg az ő eredeti gitárosuk az egyetlen a Földön, aki lézerpisztollyal játszott a gitárján... Új stúdióalbumuk, a Target Earth című dalához is sci-fi klip készült, a dobos Away jellegzetes, háttorzongató, retro sci-fi képi világú grafikáira építve.

youtube.com/watch?v=itHcrRaZhXs&feature=player_embedded

***

Az idei San Diego Comic Con egyik legnagyobb híre a 2015-re bejelentett Batman/Superman film.

Figyelemfelkeltő előzetes Alfonso Cuarón Gravity c. mozijához; a hírek szerint a film gyakorlatilag egyszereplős, tehát a klip valószínűleg még az első jelenetek egyikét mutatja be.

youtu.be/H4coTNta-YA

És itt egy másik hatásos részlet a Gravity-hez, amely október 3-án érkezik Magyarországra.

videa.hu/videok/film-animacio/gravitacio-reszlet-2-elozetes-filmreszlet-wpiMjF06kIvmT3nZ?start=60.918

***

Trailer a 47 roninhoz, amelyben úgy tűnik, Keanu Reeves a Mátrix óta megszokott karaktert hozza ismét, de a furcsa lények és CGI-tájak garantáltak.

youtu.be/j8cKdDkkIYY

Authorium – KIMTE íróiskola

Legtöbben hét-nyolc évesen kezdjük tanulni az írást, de néhányan nem hagyjuk abba az iskolák végeztével. Nekik ad lehetőséget a most induló Authorium.

Az íróiskola három részből áll:

I. Pehelytoll – Íróműhely gyermekeknek

II. Taberna – Íróműhely felnőtteknek

III. E-könyv program

Bővebb infók: kimte.hu/authorium_nyitas_augusztusban

Ebenezer

Nagyapa úrhajója

- Nagyapa! Nagyapa! - hallatszott valahonnan a földszintről, amint Petr és Anna beszaladtak a kertből a veranda felőli ajtón át.

Vaszilij ölébe eresztette a vaskos könyvet, és szemüvegét az orra hegyére húzva várta, hogy a két lurkó szokása szerint kipirosodott arccal rontson a szobájába. A két testvér épp abban az életkorban volt, amikor képesek voltak szinte mindenért a végletekig lelkesedni, legyen szó egy döglött hőscincérről vagy egy mesebeli egyszarvúról. Az öreg szerette ezeket a fellángolásokat, mert ilyenkor valamelyest elbeszélgethetett az unokáival és remélte, hogy egyszer majd eszükbe jutnak ezek a percek, amikor ő már nem lesz velük.

- Hol az úrhajód? Itt tartod? - toppant be a két gyerek és máris úgy néztek körbe, mintha legalábbis sosem jártak volna itt.

- Hát miféle úrhajóról van szó, ti kis csibészek? - kérdezte Vaszilij és igyekezett komoly maradni.

- Anyu most mondta, hogy neked van egy úrhajód - szólt Anna, de közben a szemével továbbra is a bútorokat pásztázta.

- Igen, anyu mondta - erősködött Petr és úgy tűnt, neki a sarokban álló ruhásszekrény látszott a titkos úrhajó valószínű rejtekhelyének.

- Szerintem anyu csak tréfált veletek - hangsúlyozta lassan az öreg, miközben a szekrény elé állt.

- Nem, nem, ott van a szekrényedben - kiáltotta magabiztosan a kislány és máris előrelendült.

Vaszilij egy percig megjátszotta, hogy nem engedi őket benézni a szekrénybe, majd kitérte előttük az ajtót és ott bizony nem akadt más, csak a vasalt öltönyei és ingei. Persze a gyerekeknek ez egyáltalán nem szegte kedvét és tovább keresték az úrhajót.

- Talán nem is itt tartja a nagypapa - mondta végül Anna. - Hisz itt úgysem férne el.

Petr ügyétért és már húzták is cinkos mosollyal vigyorgó nagyapjukat a pince felé.

Miután alaposan átkutatták a poros pincét, ismét csak Anna állt elő egy újabb ötlettel:

- Ki tart úrhajót egy pincében? Biztos a padláson van!

Több sem kellett a gyerekeknek, már iszkoltak is felfelé a lépcsőn, Vaszilijról egészen megfeledkezve.

- Megtalálták már az úrhajót? - kérdezte könnyedén Vera a konyhából, amikor látta apját csendesen bandukolni a lépcső felé.

- Még nem, de ha így keresik, előbb-utóbb ráakadnak - felelte a férfi és felkaptatott a padlásra.

A két lurkó már igen alaposan belemelegedett a keresésbe, ám a régi játékaikon kívül csak pár öreg ruhásládát találtak.

- Tényleg van úrhajód? - kérdezte Petr és hangjából most először kétkedés csendült.

- Természetesen - bölintott komolyan Vaszilij. - Minden igazi nagyapának van úrhajója.

- Akkor hol van?

- Éppen itt - mutatott a sarokba az öreg.

A két gyerek bizonytalanul nézett rá, majd a sötét sarokba. Végül kíváncsiságuk elég erősnek bizonyult ahhoz, hogy megnézzék, mit rejt a padlás eldugott szeglete.

Petr látható erőfeszítéssel húzta ki a nagyméretű, kopott faládát a padlás közepére.

- Csak óvatosan, Petr, nehogy megsérüljön! - intette nagyapja.

Körüültek a kincsesládát és Vaszilij óvatosan felnyitotta a tetjét. Petr és Anna szinte beleestek a ládába, annyira látni akarták, mit rejt a belseje. A félhomályban először nem is látták, mi van benne, de aztán nagyapjuk egyesével elkezdte kiszedni a láda tartalmát. Először három egyenes fémrúd került elő, amelyek méretükkel ellentétben meglehetősen könnyűek voltak. Majd különböző méretű és színű fémkarikák következtek, ezután ezüstösen csillogó felszínű gömbök. Végül rengeteg drót és kábel hevert a láda legalján és kisebb-nagyobb dobozok.

Petr arca megnyúlt, úgy tűnt, rájött, hogy az úrhajók egyáltalán nem így néznek ki.

- Ez egy úrhajó? - kérdezte kissé csalódottan.

- Nem, Petr, ez nem az. De lehet vele az úrben utazni - mosolygott az öreg.

A kislány körbenézett a furcsa formájú fémdarabokon és lábával megrugdosta a gömböket.

- Ez csak egy halom kacat, nagypapa - szólt immáron leplezetlen szomorúsággal. - Én visszamegyek a kertbe.

Vaszilij mosolyogva nézett utána.

- Ezzel tényleg lehet a csillagokba utazni? - szólalt meg Anna, amikor kettesben maradtak.

- Amelyikre csak akarod - nézett rá Vaszilij, de már nem mosolygott, hanem inkább tűnt fáradtnak.

A kislány nem tudta, mit feleljen. Bizott a nagyapjában, talán jobban is, mint az apjában, de a padlón szétrakott tárgyairól semmiképpen sem tudta elképzelni, hogy a csillagokba vigyék.

- Miért mondta anya, hogy van úrhajód, amikor nincs is?

- De hát ez egy úrhajó... - gyözködte Vaszilij.

- Nem vagyok már kisgyerek, nagypapa. Ez nem egy úrhajó.

- Tudom. Anyád sem hiszi el... és senki más - ejtette lassan a szavakat.

Anna megérezte, hogy az öreg most szomorú.

- És elvinnél engem valahová? - kérdezte.

- Persze, kislányom.

- És anya mit szólna?

- Azt hiszem, szomorú lenne, hogy őt nem vittük magunkkal - szólt az öreg.

- Akkor vigyük őt is! És Petr-t is!

- Nem lehet... ez... ez csak... kétszemélyes, tudod...

- Áá, nagypapa, te mindig viccelsz - vigyorodott el Anna. - Szeretlek! - mondta és átölelte.

Amikor a kislány leszaladt a lépcsőn, hogy csatlakozzon bátyjához a kertben, Vaszilij a szétpakolt alkatrészekre nézett. Csak ült ott fent egyedül a csendben, és gondolatai máshol jártak.

- Fiam, ugye nem mondd komolyan... - csengett fülében az apja hangja úgy ötven évvel azelőttől. Az öreg keze a hosszú fémrudak felé nyúlt.

- Drágám, kérlek, ne emlegesd azt az úrhajót állandóan... - halotta Lidiya feddését.

Ráillesztette az első fémkarikát az állványként felállított rudakra, és egy halk kattanás jelezte, hogy az a helyére ugrott.

- Figyeljen, elvtárs, a maga dolga itt nem az... - emlékezett a brigádvezetője utasítására.

Újabb és újabb karikák illeszkedtek a helyükre, rájuk pedig sorrendben az ezüstös gömbök.

- Apa, hagyjuk most az úrhajót, valamit szeretnék mondani... - visszhangzottak Vera szavai.

Vaszilij csatlakoztatta a szerkezethez a kábeleket és a drótokat.

- Ez csak egy halom kacat, nagyapa... - szólt Petr.

Az öreg sírással küszködve a dobozokhoz kötötte a vezetékeket és megnyomott egy kis kapcsolót.

A padlás homályában tompán zúgni kezdett a berendezés, a rúdra erősített fémkarikákon lomhán megmozdultak a gömbök és

furcsa pályájukon egyre sebesebben kezdtek forogni. Vaszilij szeme könnybe lábadt, ahogy a gömbök tánca nyomán felizzó kékes-lilás derengés az apró foltból egyre nagyobb felhővé dagadt. Végül a ködben eltűnt a padlás megannyi kacatja és helyükön szikrázó csillagok villantak az űr sötétjében.

- Ezzel tényleg lehet a csillagokba utazni? - csendült Anna hangja.

Vaszilij felállt és az akkumulátoron felvillanó piros fényre nézett.

- Amelyikre csak akarod - mondta halkán és belépett a ködbe.

- Szeretlek - suttogta Anna.

- Én is téged, Anna, én is téged - sírt Vaszilij, és az akkumulátor kihunyó fénye jelezte, hogy elfogyott a töltés.

- Nagyapa! Nagyapa? - hallatszott valahonnan a földszintről.

Vincent Di Fate - Star Fire

aniko22

Különös téli éj

A férfi belépett a szobába. Szeme megakadt a három padlón játszó gyermekén és az anyán, aki tétován kapkodva próbálta eltüntetni a kaotikus rendetlenséget. A nő tarkóján érezte a baljós tekintetet. Lassan megfordult. Rémület futott át agyán, teste egy pillanatra megremegett. A férfi áthatóan nézte éjsötét szemeivel. Nem szólt. A fiúk az ajtó felé pillantottak. Érezték a kitörni készülő vihar előtti csendet. Démon repült át a szobán.

- Mit keres itt? - kérdezte az asszony dühös ingerültséggel.

- Nyitva volt az ajtó - mondta rekedt, mély hangon a tagbaszakadt férfi. Óriási kalapját még mélyebben a szemébe húzta, aanyagul vállára vetett vastag, fekete köpenyt körbe tekerte magán, mintha fázna. Pedig a szobában meleg volt.

- Mindenhová bemegy, ahol nyitott ajtót talál? - mordult rá a nő idegesen. Megbénult a félelemtől.

A férfi hallgatott. Pár pillanatig farkasszemet néztek. Majd az asszony néma riadalommal gyerekeire mutatott, s kérdően felfelé fordította tenyerét. Az idegen megrázta a fejét. A három fiú felállt. Mintha hipnotikus állapotban lettek volna. A férfi meredten nézett a szemükbe, arca közömbös volt. A gyerekek szépen sorban elindultak egy súlyos, tömör, fekete fa ajtó felé, s hangtalanul bevonultak a másik helyiségbe. Látszott, hogy nem saját akaratukból cselekszenek. Kattant a zár.

A férfi nehézkesen beleült az ócska, régi kályha melletti nyikorgó hintaszékbe. Szemeit fáradtan lecsukta. Lassan ringatózni kezdett. A nő bénán állt, kezéből kihullott egy játékautó, amit még a helyére akart tenni. Nagyot koppant a kövön. Halálra vált a rémülettől, de a férfi nem reagált a zajra. Az asszony reszketett. Rázta a hideg. Óvatosan összébb húzta magán kopott ruháját. Kétségbeesve bámulta a zárt ajtót, amely mögött a fiai tartózkodtak. Próbált uralkodni magán, de a könnyek lassan mégis csorogni kezdtek meggyötört arcán. Nem merte letörölni.

A férfi kinyitotta szemét. Megállította a hintaszéket. A nő ösztönösen hátrébb lépett. A másik szomorúan nézte, majd kezével közelebb intette. A combjára ütött, jelezve, hogy oda kell leülni. Az asszony megrázta a fejét. A férfi hirtelen felemelkedett, karját megragadva az ölébe rántotta a nőt, aki ordítani szeretett volna, de nem akarta még jobban megrémíteni fiait. Hirtelen félelmében pofon vágta a férfit. A fekete óriás vasmarokkal szorította meg csuklóját. Egy pillanatra féktelen harag gyúlt szemében. A nő megpróbálta kiszabadítani a kezét, de a másik nem engedte.

- Befejezte? - kérdezte fojtott hangon a férfi, s enyhe rángás futott át borostás arcán, amint egész közelről láthatta a félelemmel vegyes dühöt az asszony tekintetében. Mutatóujját az ajka elé tette, mintha egy gyermeket intene csendre. Eleresztette a nő karját. - Nem mozdul innen. Rendben? - utasította kimerülten, szemei újra lecsukódtak.

Az asszony ugrásra készen figyelt, mikor alszik el a másik, hogy elmenekülhessen. Ám a férfi nem aludt, bár nyugodtan, egyenletesen lélegzett. Széles patakokban folyt a verejték homlokáról, de kalapját nem vette le. A nő agyában kétségbeesetten cikáztak a gondolatok, próbált lehiggadni, hogy megőrizze józan eszét. Óvatosan megmozdult. A férfi éberebb volt, mint gondolta. Szorosan magához rántotta a derekánál fogva.

- Mi a fenét akar? - szűrte a fogai közt a nő enyhe undorral a hangjában, s próbálta eltaszítani magától a hatalmas, erős testet.

- Hallgasson! - morgott a férfi kimerülten, s tovább szorította az apró, törekeny asszonyt.

Mikor megérezte, hogy a másik ellenállása kissé felenged, a vállára kényszerítette a nő fejét. Szorosan fogta vékony nyakát. Az asszony szíve hevesen dobogott, dübörgött fülében a vér. Szabadulni akart bármi áron a görcsös szorításból. A férfi felnyögött.

- Fáradt vagyok.

- Mi közöm hozzá? - suttogetta őrjöngésre készen a nő. Hangját belülről sikoltásnak hallotta.

- Sssst! - súgta a másik a fülébe.

Egy pillanatra mély álomba zuhant, de rögtön ki is nyitotta vérekes szemeit. Hirtelen úgy tűnt, mintha nem tudná, hol van. Egyik kezével még mindig az asszony nyakát szorította. A másikat óvatosan a hasára tette. Döbbenet futott át arcán. Vadul, kérdően nézett a nő szemébe. Ő csak lassan bólintott. Szinte könyörgött tekintetével.

- Kérem! - suttogetta alig hallhatóan.

- Bocsásson meg! - kérlelte a férfi elcsukló hangon.

Lassan lehajolt, fejét a nő hasára tette, mintha hallgatózna. Fél percre zokogás rángott át testén. A nő megütközve nézett rá, mintha nem hinné el, amit lát. A férfi hosszan rányomta lázas, repedezett ajkát az apró, pici lényre, aki az ormótlan, minden formát gondosan elfedő ruha alatt rejtőzött. A nő tétován, mármár megbocsátóan rátette tenyerét az örült óriás hátára. Megsajnálta. Ő vadul elkapta karját, s a kis kezét pár percre forró arcához szorította.

- Bocsásson meg! - nyögte újra büntudattal szemében, melyből süttött a mérhetetlen magány, majd gyengéden felsegítette a nőt az öléből.

Imbolyogva felállt. Tétovázva tett néhány határozatlan lépést a bejárat felé. Hirtelen megtorpant. Az asszonyt újra átjárta a rémület. Kirázta a hideg. A férfi megfordult. Kimerült, lomha léptekkel a fa ajtó felé indult, kikulcsolta a zárat.

- Adjon egy pohár vizet! - kérte csendesesen.

A nő gépies mozdulattal nyitotta ki a csapot, a vízcsobogás hangosan visszhangzott fülében, elnyomva vérenek heves surrogását. Felé nyújtotta a bögrét. Keze remegett. A férfi mohón döntötte magába a hideg innivalót, szomját kis időre csillapította. Visszaadta a poharat. Még utoljára hosszan, szomorúan nézett az asszony szemébe. Búcsúzott. Hátat fordított a szegényes, de mégis oly meleg és otthonos kis szobának, de keze még megállt a kilincsen. Összehúzta magán a vastag fekete köpenyt, s kilépett a sűrű, hideg éjszakába. Halkan csukta be maga után az ajtót.

A nő dermedten, hitetlenkedve, értetlenül bámult utána, majd tétova, remegő léptekkel indult a kis helyiség felé, hogy kiengedje fiait. Lassan kióvakodott a három gyerek, de anyjuk rémületét látva nem mertek kérdezni semmit. Kissé engedni látszott a levegőben felgyúlt füledt feszültség. Újra elfoglalták helyüket a szőnyegen, s folytatták ártatlan gyermeki játékukat. Az asszony a kályha felé fordult, néhány fahasábot dobott a parázsló tűzre, s megkavarta a szegényes, vacsorára szánt levest a fazékban.

Elgondolkodva nézett a bejárat felé, kezét hasára téve. Nem tudta eldönteni, hogy a különös idegen csak egy megfáradt magányos vándor, vagy egy örült bolyongó lélek. Megrázta fejét, s biztos volt benne, mindez rémálom volt csupán.

Talán igen. Vagy mégsem.

PISZKOS HŐS MEG A TÖBBIÉK

Chiron Lark

Kietlen, sivár vidék, száraz bokrok, kórók. Középen időtől cserzett kisváros. Poros utcái kihaltak, néha átgurul egy-egy magányos ördögszekér. Ott állsz te is. Sarkantyús csizmádon megcsillan a napfény, barnafoltos, kopott farmereden ernyedten lóg a bőr pisztolytáska. Kétes illatú és tisztaságú ingeden tehénszőrös mellény feszül, borostás arcodról lerí a komolyság. Por korcog a fogad alatt, a nyakadban lógó, kockás kendőről megfeledkeztél, vagy mégsem. Hős vagy és nem útonálló, nem rejtőzöl holmi ruha mögé.

A távolból ismerős szájharmónia szól. Széles karimájú kalapod alatt szűrös tekintet, így kell az ellenfél szemébe nézni. Enyhén pottyantós beállítás. Ujjaid rideg coltadra fonódnak, lélegzeted visszafogva figyelsz, majd hirtelen kirántod, jobban mondva, rántanád, ha nem akadna be. A fegyver a pisztolytáskában elsül, szerencsére csupán lábad mellett keletkezik kisebbfajta kráter. Gyorsan körülnézel, senki sem látta az iménti kínos jelenetedet, kivéve a koporsókészítőt. Újabb baklövés, s máris holtan esik össze, mintha nem tudnád, a koporsókészítő a hős legjobb barátja. De kilenc élete van. Amott nyílik a fedél, sértetlenül előmászik.

Szigorúan végigpásztázod a környéket. Elöl az aranyásók sátorrengetege, utána kihaltak tűnő házak, a bolt, jobbra a hentes és a bank, balra pedig kurta kocsmá. Higanymozgással a fakorláthoz vezetsz, matrózscsomóval hozzákötözöl, persze az abrak elmarad. Nagy elánnal berúgod a lengőajtót, mely visszafelé ugyanazzal a lendülettel orra kormányoz.

Na, még egyszer, hogy hatásos légy. Nagy elánnal berontasz a nyikorgó ajtón, kezdeddel kitámasztod, és elengeded. Bent alkoholgőzös homály fogad. Jöttödre senki sem figyel fel, ezért hangosan hümmögsz egy sort, mindhiába. Hevenyészett módon összetákoltsz asztalokon dől a lé, folyik a szerencsejáték. Odébb mélabús zongora ont magából egy rég elfeledett dalt.

A pult felé veszed az irányt, ám ezúttal ellenállásba ütközöl. Szemed hosszasan a dús kebleken legelteted. Megcsörgeted röggel teli zacskódat, s örömmel követed a csillogó tekintetet, mely kéjesen lefelé vándorol. Hirtelen kezdet csókolsz a nőnek. Becsületességedhez nem férhet kétség. Kihasztnálni egy ártatlan hölgyet, nem hozzád illő cselekedet. Az örömlány durcásan elvonul.

Whiskeyt rendelsz. Fogaddal kitéped a dugót, fejbe köpöd vele a mögötted bunyózó pókerjátékost, és azonnal lehajtod az alig ötödéig teli üveg tartalmát, ám az ital tüzesebb, mint gondoltad, fejed vörösré változik. Nehezen legyűröd az égő érzést, csendesen köhintesz egyet, s rendeled a következőt.

Az öreg csapos, mint helyi lélekbúvár fürkészi arcod, közben koszos rongyával fáradhatatlanul törölgeti el huszonkettédjére is ugyanazt a három poharat, tisztaságmániájától a pult sem menekül.

Mellette a kisváros agyonhajszolt sheriffje iszogot unalmában.

- Ebben a porfészekben nem történik semmi! - dohog.

Kivágódik az ajtó, szőke, gyerekképző férfi lép be és a mennyezetbe lő.

- Kivéve, ha eljön Joe Black - mondja a sheriff.

- Ki ez a Joe Black? - hajolsz közelebb a rend őréhez.

- A báró orgyilkosa, maga a Halál - válaszol.

Nagyot nyelsz, sápadtságodat leplezendő lehajtasz még egy whiskeyt. Válladra váratlanul meleg kéz nehezedik.

- A halál mindenkiért eljön, Fiam!

Megfordulsz, az Atya rojtosra gyúrt imakönyvét szorongatja.

- Aljas rabló - folytatja remegő hangon a pap -, utóbb erejük teljében lévő emberekre vadászik. Helyedben zacskódat a gatyád-ba rejténem, még a végén nyoma vész - néz le coltod felé elkerekedett szemmel.

Visszafordulsz a pulthoz, fegyveredet előveszed, közben Joe Black leül, ő is előveszi, széles, hibátlan fogsorával rád vigyorog. Te is eképp teszel, miután kiderül, tiéd a nagyobb. Joe elkomorul, egy pohár tejet kér, majd nyomtalanul távozik.

- Bátor vagy, Kölyök! - szól elismerően a sheriff. - Szembeszálltál az ördöggel, és megmentetted a várost a pusztulástól. Mától fogva te vagy a helyettesem.

A sheriff kitézőjét bőröddel együtt melledre tűzi. Fogaid közt szűrt piszkos megjegyzéseidet megtiszteltetésnek veszi, máris szépen ragyog nyálával fényezett szerencsecsillagod. Üdvözlő, vállveregetés és lövöldözés közepette megpillantod a szomorú tanárnőt. Szigorúan feltűzött kontya, egyszerű ruhája, pálcája rossz emlékeket ébreszt. Nemes lelked azt kívánja, mostantól boldoggá kell tenned minden nőt. Talán az asztal alatt lévő doboz tartalma felvidítja a sarokban ülőt.

- Egy rúd dinamit, ajándék magányos hölgyeknek - tartod oda bárgyú mosollyal, mint virágot.

Kínomban nyeríték. Udvarlási szokásaid megérnek egy misét. Harang kondul, és álmaid asszonya bánatodra a sestet elcsel.

Hangos muzsikaszó tölti be a kocsmát. Barna, önjelölt díva, bordó, mélydekoltált ruhában, fekete neccharisnyás combját mutogatja, néha alsóneműje is kivillan. Szád sarkából nyál serken, elaléltnak a zongoristához nyúl, és...

Már megint a rossz gombot nyomtad meg! A ronda szavakat kisípolitam, mesterséges intelligenciám tiltja a káromkodást.

Hirtelen házak között lapulva, fekete szerelésben találod magad. Halkan az órádba suttoatsz.

- Ide tudsz jönni?

- Máris indulok - mondom öblös hangomon, rögvest tovagördülök.

Hosszú másodpercek után rájössz, valami nagyon nem stimmel. Talán végre értelmesen cselekszel. Reménykedem. Reménykedem? Megrémít ez az emberi tulajdonság. De kiszámítható vagy.

Program újratöltése folyamatban...

Kietlen, sivár vidék, száraz bokrok, kórók. Középen időtől cserzett kisváros. Poros utcái kihaltak, néha átgurul egy-egy magányos ördögszekér. Ott állsz te is...

Stephen Rackham

Kedves ragadozók

Montana 69 millió évvel ezelőtt...

Mint mindig, Brote arra ébredt fel, hogy éhes. A gyomra üres zsákként lógott, miután az utolsó húsdarabot is megemészthette, ami a ragadozó dinoszaurusz legutóbbi zsákmányából megmaradt. És ha Brote éhes volt, akkor az azt jelentette, hogy ennie kell, ami megint csak azt jelentette, hogy vadászni indul.

A tyrannosaurus hason fekve aludt a páfrányfenyők szegélyezett tisztáson. Kinyitotta a szemét, majd kicsi, mellső lábával megtámaszkodott a földön és felemelte roppant testét. Az erőteljes hátsó végtagjai hamarosan átvették a több tonnás ragadozó súlyát. Brote kiegyenesedett, majd kinyújtóztatta az alvástól elgémberedett izmait.

A közelében egy félig felfalt Edmontosaurus hevert. A zöldre puffadt tetemet körbedongták a legyek. A combját és a farkát már rég lecsupaszította Brote és az utána jött dögevők. A tyrannosaurus kinyújtózkodott, majd odalépett a halott kacsacsőrűhöz és megszaglásztta. A szaga alapján ez már nem volt ehető. Az édeskés kipárolgás már csak egy valamit jelentett: a hús fertőzött.

Tehát máshol kell táplálékot keresnie. Lassan megfordult, majd besétált a fák közé. A fejét végig a föld felé fordította, az orrlukái állandóan mozogtak, hogy egy szagot se hagyjon ki. A lépései apró, alig érezhető vibrációt okoztak. A közelben csipogás hallatszott. Brote felemelte a fejét, majd szemügyre vette a hang forrását. Egy csapatnyi, két lábon járó, karcsú testű növényevő volt. A csőrükkel szorgosan csipkedték az erdő aljnövényzetét alkotó páfrányok leveleit. Azonban az egyik távolabb állt tőlük, és folyamatosan az erdőt fürkészte óriási szemével.

Nem látszott rajta, hogy megrémült volna a tyrannosaurustól. Brote számára pedig nem voltak érdekesek, mint zsákmányállatok, fél fogára se lettek volna elegek. Egyszerűen továbbment, a thelescosaurusok pedig folytatták a csipegetést. Ők is tudták, hogy a Brote-hoz hasonló ragadozók nem érdeklődnek utánuk.

Már egy óra is eltelhetett, mire Brote egy tisztásra ért. Már azelőtt érezte a szagot, mielőtt meglátta volna a triceratopsot. Az állat épp legelészett, a fejét lehajtotta, mellső lábait pedig terpeszbe vágta. Csőrével vágta le a páfrányok leveleit, majd a fogaival rágta össze. Majd hirtelen felemelte a fejét, megmutatva ezzel a szarvait, és rá morgott a tyrannosaurusra, majd megrázta a hátán lévő tüskéket, melyek fenyegetően zörrentek össze.

Az óriási növényevő sok hússal ellátta volna a tyrannosaurust. Azonban veszélyes volt az elejtése. A szemei felett lévő hosszú, vörös szaruvallal borított szarvakkal képes volt kibelezni egy tyrannosaurust, patás lábával pedig eltiporni. Veszélyes ellenfél volt, Brote eddig még soha nem vadászott rá. Általában ha mégis a növényevőre fáj a foguk, akkor ketten vagy hárman összeálltak a családból és úgy támadtak rá. Azonban így is voltak sérülések, sok öreg tyrannosauruson éktelenkedtek ott az ilyen vadászatokból származó sérülések. Már akik túléltek.

Brote inkább hátrált, a triceratops a bal elülső lábával már a földet kaparta, a patái apró porfelhőt kavartak. A tüskéi újra összerendeztek. Brote kiért a tisztás szélére. Az ösztönei azt mondták, hogy egy ilyen egy az egy elleni harcban úgy is csak veszíthet.

A triceratops felröfönt, majd neki indult. A tyrannosaurus felüvöltött, hogy ezzel összezavarja ellenfelét, majd berontott a fenyők közé. Szerencséjére a triceratops azonnal megállt, majd hangosan felbőgött.

Brote hála hatalmas lépteinek és gyorsaságának hamar távol került a triceratopstól. Hamarosan lelassított, majd megrázta a

fejét. Az ő területén ő volt az úr, a testvérei és rokonai tiszteletben tartották a határát, ha egy idegen tyrannosaurus sértette meg, akkor Brote vagy elkergette, vagy megküzdött vele, és aztán üldözte el. Azonban ezeket a hatalmas, páncélos növényevőket, mint a triceratops vagy a farka végén csontbunkót hordó ankylosaurus, ő is elkerülte. Bár veszélyes ragadozó, de ő sem az ősvilág királya, hanem a Földet behálózó, növényevőkből, húsevőkből és dögevőkből álló bonyolult háló része.

A nap már delelni kezdett, lassan megvilágította és világosbarna színbe vonta a vulkán tetejét, ami szerencsére most nyugodt volt. Nem lövellt ki belőle fekete füstoszlop, ami a levegőbe felhőként állt össze, majd hónapokra eltakarta a napot, hideget hozva a trópusi tájra. Az erdő nyugodt volt, az égen pterosauruszok cikáztak át rikoltozva. Brote felpillantott a hangra, majd követte a röptüket. A rossz hír az volt, hogy a repülő állatok össze-vissza repkedtek, nem pedig körkörös repkedtek egy meghatározott pont felett, ami azt jelzi, hogy dögöt vagy haladkáló állatot találtak.

Úgy festett, hogy ők is zsákmány után kutattak, ahogy Brote. A tyrannosaurus ekkor a folyó felé vette az irányt. Tapasztalatból tudta, hogy a nap ezen szakában az itt élő növényevők ide gyűltek inni és megmártózni a hideg vízben. Brote hihetetlenül szerencsés volt, hogy az ő által kijelölt terület pontosan a folyó környékét is magába foglalta.

A tyrannosaurusok általában családi csoportokban éltek. Ezekbe 10-15 állat tartozott. Az alfa nőstény, annak fiai és lányai és azok gyerekei. Általában egyedül, de közel éltek egymáshoz. Mindegyikük egy-egy területet felügyelt. Itt vadászott, élt, nevelte a fiókáit, és persze megvédte azokat a nomádként vándorló tyrannosaurusoktól, akiket a saját családjuk vetett ki, vagy az alfa nőstény helyét egy másik állat vette át, aki elűzte az elődjének a lányait, elpusztította annak fiókáit és annak fiaival párosodott.

Ezeknek az állatoknak a célja az volt, hogy találjanak egy új családot, vagy sajátot alapítsanak. Brote kivételes helyzetben érezte magát. Az alfanőstény, Quilla gyermeke volt. Az ő erejét, gyorsaságát örökölte. Azonban nem áhítozott a helyére. Hím volt, a saját területének ura, amit egy napon meg fog osztani egy nősténnyel és annak fiókáival, akik pedig az ő nyertes génjeit fogják tovább örökölni. És ez a nap nagyon is közel volt.

A nap már delelőre kúszott, a ciprusok és páfrányfák hamarosan teljesen más növényeknek adták át a helyüket, széles levelű kőrísek és tölgyfák vették körbe Brote-ot. A tövükben zöld dárdaakra emlékeztető zsurlók növekedtek és törtek a fák levelei között átsejtlő fénylő napkorong felé, mintha csak az azt megragadni készülő kéz ujjai lennének.

Brote nem csalódott, a szél mindent átható, sós pézsmailatot sodor felé, a távolból mély morajlás hallatszott. Edmontosaurusok, a kontinensen szinte mindenhol bele lehetett botlani a hatalmas, több állatból álló csordáikba. A folyó mindkét partját ellepték a testes, mégis kecses, sárgásbarna állatok. Egyesek ittak, mások az erőteljes hátsó lábukra állva majszolták a fák alacsonyabb leveleit, vagy épp a parti hínárból lakmároztak. Azonban a legtöbb kacsacsőrű a parton heverészve sütkérezett, vagy a délutáni hőségben a folyó vízében lubickolt.

Brote gondosan a fák árnyékában maradt, a szél szerencsére pont az ő irányába fúj, így a kacsacsőrűek nem érezhették meg a ragadozó bűzét. Brote megfigyelte a csordát, próbálva kiszűrni a fiatal, öreg és bizonytalan léptű állatokat, vagy akik eltávolodtak a csorda többi tagjától. Ez, ha a szélirány nem változott, akár egy

fél napig is eltarthatott. Brote tudott várni, a testsúlyát az egyik lábáról a másikra helyezve várakozott, míg valami eredményt nem ért el.

A vízhez más állatok is érkeztek. A csordától nem messze egy triceratops kortyol az éltető nedűből. A fák között egy ankylosaurus cammogott el. Merev farkát ide-oda lengette. Néha letépett egy páfránylevelet, majd hangos csámcsogással elrágta.

Egy a társaihoz képest kisméretű, 9 méteres edmontosaurus eltávolodott a csordától, a bal hátsó lábára erősen sántított. A növényevő óvatlan volt, a csorda biztonságánál sokkal fontosabb volt számára a fák tövében számára csábítóan zöldellő káposztapálma, ami pontosan Brote rejtekhelyétől balra nőtt. Pont elég közel, hogy a tyrannosaurus lerohanó támadást indíthasson.

A sánta edmontosaurus gyanútlanul kinyújtotta hosszú nyakát, lapos csőrével lecsípett egy nagyobb levelet a fa lombjából, majd lustán rágni kezdett. Brote közben óvatos léptekkel elindult felé. Behajlította a hátsó lábait, a fejét előreszegezte.

A sánta edmontosaurus pépesre rágta a káposztapálma levelét, majd lenyelte, ekkor vette észre a felé közeledő tyrannosaurust. A sánta edmontosaurus hangosan felbőgött, ezzel figyelmeztetve a társait, akik egyszerre kapták fel a fejüket a parton...

Brote ekkor eredt futásnak. Szinte rakétaként lőtt ki, pillanatok alatt a növényevő előtt termett, az állkapcsai satuként csapódtak össze a kacsacsőrű nyakán. A tyrannosaurus rex több tonnás harapási erejének kevés párja van az akkori élővilágban. Pillanatok alatt eltöri a sánta nyakcsigolyáját, és darabokra roppantja szerencsétlen pára légcsővét.

A folyóparton lévő edmontosaurusok nem gyászolják meg a társukat, a lényeg, hogy a terület legnagyobb ragadozója most jól fog lakni, és ezzel ők biztonságban lesznek. Legalábbis tőle. A sántának csak egy elvetélt sípoló légzésre van már csak ereje...

Brote a nyakánál fogva távolabb vonszolta a folyóparttól egy tölgyligetig, ahol az avarra löki, majd lakmározni kezd. Az állkapcsával kisebb húscsapatokat tépett le a tetemből, épp akkorakat, amekkorákat egybe le tudott nyelni.

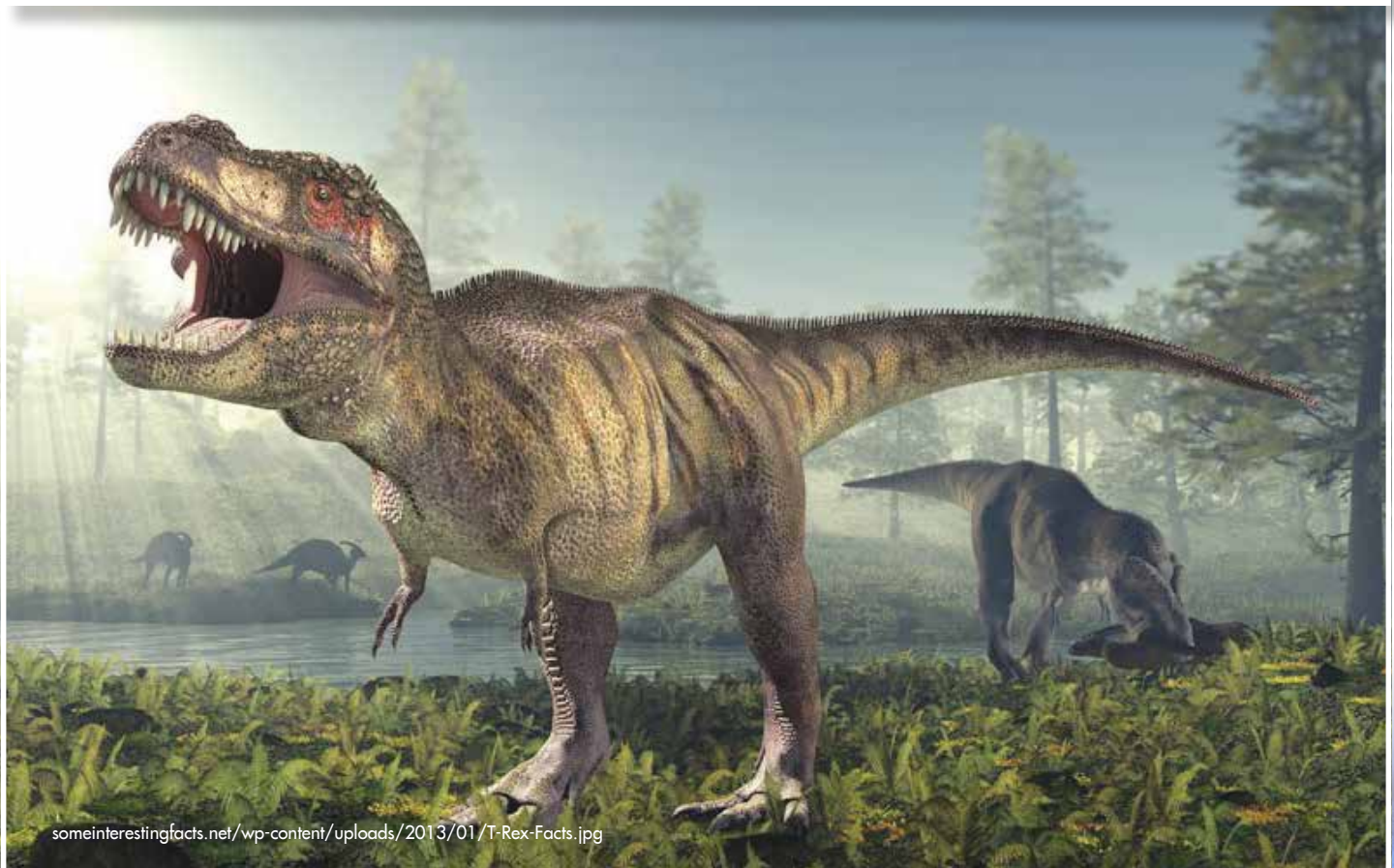
A fák közül dromeosaurusok léptek elő, és türelmesen várni kezdtek a sorukra, a levegőben pedig pteranodonok kezdtek el körözni, várva, hogy Brote befejezze a lakomát. A tyrannosaurus nem törődött velük.

Ekkor egy ismerős szagot érzett meg. Egy hatalmas árnyék töri meg a nap fényét, a fák közül egy másik tyrannosaurus lépett elő. Valamivel kisebb volt Brote-nál. A jobb lábát maga után húzta. Brote testvére volt az, Bánatos. Az közelebb óvakodik a bátyához, majd halkán és már-már kérően felmorran. Ezzel együtt a szagmirigyei ösztönösen egy kellemes illatú szagot bocsátottak ki, ami egy valamit jelentett. Kéri a testvérét, hogy adjon neki a húsból.

Brote rámorran a testvére, amit egy kicsit kellemetlenebb illatú szagjelzés követ. Várj a sorodora, ezt jelenti a tyrannosaurusok nyelvén. A tyrannosaurusok hála fejlett szaglásuknak szaganyagokkal kommunikálnak. Ezzel jelölik meg a területüket, ezzel köszöntik egymást, vagy hívják ki egymást harcra, így udvarolnak, és persze így hangsúlyozzák ki saját rangjukat a családban.

Bánatos a ranglétra alján állt, mióta fiatal korábban baleset érte. A jobb lábát egy ankylosaurus csapása törte el. Túlélte, azonban nem volt képes vadászni, nem tudta magát megvédeni, és a nőstényekért folytatott harcokban is hamar alul maradhatott. Azonban az, hogy elérte a felnőttkori méretét, azt mutatja, hogy a családja igen is törődött vele. Magányos vándorként járta rokonai területét, kisebb állatokat zsákmányolva vagy dögöket felfalva, de a testvérei, ha kell, megosztották vele a zsákmányukat.

Brote hátrébb húzódott, Bánatos pedig odalép, majd lakmározni kezdett a fiatal edmontosaurus húsából.

someinterestingfacts.net/wp-content/uploads/2013/01/T-Rex-Facts.jpg

kosakafi

TÁKOLAT

- Tákolat... tákolat... - ismételtetted rosszállóan a szót. - Nincs is ilyen szó!

- Az lehet - hagytam rád. - De mégis ez a legpontosabb kifejezés vele kapcsolatban... Azzal kapcsolatban...

- De akkor sincs ilyen szó! - ragaszkodtál az igazadhoz.

- De most már van ilyen szó, mert én kitaláltam! - zártam le mérgesen a vitát.

Nem is beszélünk erről többet, mert haragudtam rád. Haragudtam, mert azzal voltál elfoglalva, hogy van-e ilyen szó, vagy nincs. Nem is értetted meg, hogy új szót kellett kitalálnom, hogy pontosan le tudjam írni azt, amivel találkoztam. Mert amivel találkoztam, az annyira döbbenetes volt, hogy új kifejezést érdemelt. A meglévő szókészlettel nem lehet pontosan visszaadni azt a hatást, amit tett rám. Haragudtam rád, pedig kedvesen élém jöttél, hogy cipeld a csomagjaimat. Látszott rajtad, hogy már hiányoztam, hogy alig vártad, hogy hazaérkezsem. Az élményt, amit azon frissiben hátborzongató részletességgel elmeséltem, hitted is, meg nem is. Nyelvtani vitával próbáltad elütni a dolgot, amit nem igazán érthetél, és amit úgy gondoltad, jobb, ha én is elfelejtek. Talán valóban azt hitted, hogy csak a képzeletem játszott velem a hőség és a fáradtság hatására.

Persze nem is érezhetted át az én élményemet, hiszen nem voltál ott velem. Nem voltál ott velem, amikor a három napos konferenciáról hazafelé tartva egy órával korábban érkeztem a pályaudvarra, ahol át kellett szállnom. És nem voltál velem a kényelmetlen, kellemetlen, hosszadalmas úton. Amikor a pályaudvarra értem, örültem, hogy végre kiszabadultam az izzadó buszból, és már alig vártam a légkondis vonat kényelmét. Hátamon a hátizsákkal, vállamon a fonott nyári táskával, szemüvegemen az arcomról kicsapódott izzadsággal vágtam keresztül a pályaudvar tömegén az információhoz. Szerettem volna megtudni, hogy melyik vágányról indul majd a vonat, hogy addig annak közelében keressek valami felüdülést fagyalt és kávé formájában. Az információnál egy fáradt, unott kis nő a szinte flegma választ egy elnézést kérő mosollyal enyhítve csak annyit mondott:

- Én azt sajnos nem tudom. A vágányok végénél van egy elektronikus kijelző. Azt tessék figyelni!

Újra átvágtam a hőségtől szenvedő tömegem... vissza a vágányok végéhez. A kijelző előtt legalább kétszáz ember toporgott cigarettázva, üdítőt, ásványvizet kortyolgatva, izzadó homlokot törölgetve, és meredten bámulták a folyamatosan változó betűket és számokat. Sorban jelentek meg a táblán az érkező és az induló vonatok nevei, úti céljai, indulási idői és az érintett vágányok sorszámai. Végre kiírták az én vonatomat is. De csak a járat neve, úti célja, és indulási ideje jelent meg a táblán... a vágány sorszáma nem. Pedig az indulásig alig volt már vissza néhány perc...

A csarnokban volt vagy ötven fok. Egyre szomjasabb voltam, és a csomagomat is egyre nehezebbnek éreztem. De mégsem mentem el innivalót vásárolni, és a csomagomat sem tettem le, hiszen csak perceim lesznek, hogy megkeressem a megfelelő vágányt, és felszálljak a vonatra. Nagyon elegendő volt már az egészről. Félpercenként néztem a karórámra, de csak egy-egy futó pillantással, hogy el ne szalasszam a táblán a vágányszám megjelenését. A hivatalos indulási idő előtt egy perccel végre megjelent a táblán a vágány száma... de rögtön azt is mellé írták, hogy a járat harminc perc késéssel indul.

Kínomban hangosan elnevettem magam. Hirtelen megszűnt a már a hisztériát súroló feszültség. Az eddig idegesen toporgó tömeg lassan szétszéledt az üdítő- és fagyaltárusok irányába,

hogy aztán kényelmesen sétálva a kilences vágány felé kanyarodjon. Volt, aki már annyira magához tért, hogy volt ereje és kedve a késés miatt felháborodott megjegyzéseket is tenni. Egy flakon ásványvízzel felszerelve megkerestem a helyjegyemen szereplő vagon és ülést. Örültem neki, hogy ez a járat nem a mostanában megszokott, nagytermes IC kocsiból, hanem régebbi típusú, hat üléses fülkés vagonokból állt.

A fülkében végre megszabadultam csomagjaim súlyától, végre alaposan megtisztítottam izzadságtól ragadós szemüvegemet és kényelmesen elhelyezkedtem az ablak mellett, menetiránnyal szemben. Arra gondoltam, hogy a hosszú úton majd szépen nézegetem az ablakon túl elsuhanó tájait, kényelmesen kinyújtom a lábaimat, esetleg ki is bújok a szándalomból, és elmerengek a három napos konferencia élményein.

Aztán percekben belül két kellemetlen meglepetés is ért. Lecsavartam az ásványvizet flakon kupakját, és jó nagyot húztam belőle. De majdnem ki is köptem azonnal. Hidegnek hideg volt ugyan, ahogy vártam, de valami iszonyatosan kellemetlen édeskés, kesernyés íze volt. Egyáltalán nem esett jól. Megnéztem jobban a flakont, és felfedeztem rajta az „ízesített” feliratot. Csalódottan csavartam vissza a kupakot, és mérgesen bevágtam a szemembe az italt. Aztán azt vettem észre, hogy hiába indult el a vonat, semmivel sem lett hűvösebb. Nem kapcsolt be a légkondi. Ugyanúgy izzadtam tovább, mint a bűzös, koszos, ötven fokos pályaudvari csarnokban.

Nemsokára megjelent a kalauz. Kezelte a jegyemet, elnézést kért, hogy ebben a kocsiban hibás a légkondi, és azt tanácsolta, hogy keressék magamnak helyet a következő kocsiban, ahol működik a hűtés. Utólag visszagondolva elég furcsa volt a kalauz vigyorszzerű mosolya. Mintha tudta volna, hogy hová küld... De lehet, hogy ez csak belemagyarázás... A másik kocsit levegője üdítően hűvös volt. Végigcipelkedtem csomagjaimmal a hosszú folyosón, de egyik fülkében sem találtam szabad helyet. Ahogy sorban benéztem az apró fülkébe, mindegyikben tizenkét térlet láttam középen. Nadrágos, csupasz, vaskos, apró, gyermeki, színes szoknyával fedett térdek... Térdek... térdek... minden fülkében tizenkettő...

Végre az utolsó fülkében találtam szabad helyet. Itt még válogathattam is, hiszen itt csak ketten ültek. Menetiránnyal háttal, az ajtónál egy szemmel láthatólag fáradt, félig alvó, középkorú férfi ült. Menetiránnyal szintén háttal, az ablak mellett pedig egy meghatározhatatlan korú, sovány nő foglalt helyet. Papucs az ülés előtt, lábai a szemben lévő ülésen. Fülében MP3-as lejátszó fülhallgatója, szeme csukva, kezei az ölében, összekulcsolva. Lassan, egyenletesen emelkedett, süllyedt lapos melle a lélegzés ritmusa szerint.

Jöttömre a férfi kinyitotta a szemét és udvariasan beljebb húzta a lábát, hogy be tudjak lépni a fülkébe. Szerettem volna az ablakhoz ülni, de mint „betolakodó”, akinek voltaképpen nem is ide szolt a jegye, nem akartam zavarni a korábban érkezetteket. Így aztán a menetiránnyal szemben, a középső ülést foglaltam el.

- Nem tetszik tudni, hol van az étkezőkocsi? - kérdezte a férfi.

- Valahol előrefel... - vontam meg a vállam.

...Micsoda buta kérdés... - gondoltam. - Az utolsó kocsit utolsó fülkéjében ülünk. Nyilvánvaló, hogy az étkezőkocsi csak tőlünk előrébb lehet... Miért kérdez ez a jóember ilyen butaságot? Agyára ment a meleg? Alapjáratban is ennyire buta? Vagy csak beszélgetni akar velem?...

Mivel nem nagyon érdekelt a válasz, nem sokat töprengtem

ezen a kérdésem. A férfi kilépett a fülkéből, és elindult a vonat eleje felé megkeresni az étkezőkocsit. Én pedig ott maradtam kettesben ezzel a rezzenéstelen nővel. Kinéztem az ablakon, és igyekeztem a tájra koncentrálni. Már kiértünk a városból. Elhagytuk már a városzéli ipari területek koszos, szürke világát is. Erdősávokkal szegélyezett szántóföldek közt haladtunk. Minden száraz volt, sárgás és kopár. Élénkzöld színt sehol sem tudtam felfedezni. Feketére égett tarlók, és fonnyadó napraforgó táblák váltották egymást. A dombok közt kisebb-nagyobb falvak bújtak meg. A házak körül koszos-zöld, gyérlombú fák tengődtek. A tikkasztó kánikulától szenvedett az egész táj.

De hiába próbáltam figyelmemet csak az elsuhanó táj felé fordítani, látóteremben állandóan ott volt a velem szemben ülő nő. Bosszantott a rezzenéstelensége. Bosszantott, hogy nem nyitja ki a szemét és nem néz ki az ablakon... legalább egy pillanatra.

...Szeme csukva, fülében a dugó és azt sem tudja, hogy merre jár... - gondoltam.

Mindig is bosszantott, hogy ha valaki nem tudja, sőt nem is akarja magát elhelyezni a térben. Bosszantott, ha valaki nem volt rá kíváncsi, hogy éppen hol van. Az emberek közönyössége a térben elfoglalt helyzetük iránt mindig is idegesített. Eszembe jutott az a riport, amit a napokban hallottam a rádióban. A riport egy tizenkét éves kislány faggatott arról, hogy hol fogja tölteni a vakációt.

- Hát... megyünk a Balatonhoz, meg Hollandiába...

- És tudod, hol van Hollandia? - kérdezte a riportert.

- Nem... - nyökögött a kis bunkó. - Nem is érdekel, én nem vagyok olyan térképes típus...

Aztán eszembe jutott az az autós, aki térképpel a kezében útbaigazítást kért tőlem. Megmutattam neki a térképen, hogy merre kell mennie. Bután nézett rám... nem értette.

- Menjen kelet felé egy kilométert, ott, a benzinkút után forduljon északnak, aztán a harmadik keresztutcánál forduljon megint keletre...

Ha lehet, most még butábban nézett rám.

- Ha lehet, inkább azt mondja meg, hogy akkor most jobbra, vagy balra... - kérte.

- Menjen, amerre akar! - hagytam faképnél mérgesen.

Eszembe jutott egy régebbi emlék is. Emlékszem, mennyire felháborított az, amikor a fiamat osztálykirándulásra kísértem el, és a buszon majdnem minden gyerek egy nyomogató, elektronikus játékkal játszott, az anyukák pedig színes, női magazinokat lapozgattak. Az ablakon még véletlenül sem nézett ki senki. Én a fiamnak nem vittem játékot az útra, és magamnak sem olvasnivalót. Csak egy autós térkép volt nálunk, amin az ujjunkkal követtük a busz útját. A táj, ahol utaztunk, nem volt különleges, de azért bőven volt látnivaló. Mi dimbes-dombos tájon laktunk, ahol a háttérben kéklő hegyek látványa volt a megszokott, a mindennapos. Azon a kirándulásom az asztalalosságú alföldi tájjal ismerkedtünk. A többi gyerek egész úton nyafogott, hogy „Mikor érünk már oda?”, meg hogy „Meddig megyünk még?” Mi a fiammal elmerültünk a hihetetlenül sík vidék látványában. Érdeklődéssel fedeztük fel az oázisként zöldellő tanyákat, a lazán szétszóródott nyájakat, a gémeskutakat, a távolba nyúló erdősávokat, a földeken megcsillanó belvizes foltokat. Élveztük az utazást.

Néztem most is az ablakon át a hőségtől meggyötört tájat, de látómezőmben csak ott ült ez a furcsa, rezzenéstelen nő. Bármennyire is nem voltam kíváncsi erre a körülötte lévő világ iránt feltűnően közönyös nőre, akarva, akaratlanul mégiscsak alaposan szemügyre vettem. Már első ránézésre is elég furcsa volt,

de most, hogy jobban megnéztem, úgy találtam, hogy még a furcsánál is furcsább.

Lehetett vagy száznyolcvan magas, de a súlya talán ötven kiló sem volt. Nem is karcsú volt, hanem inkább sovány. Hosszúak arcát se hosszú, se rövid, szeszínű haj keretezte. Bőre fakó volt, arca sápadt. Vállait a bőrénél csak egy árnyalattal sötétebb szeplők borították. Mélyen ülő szeme így becsukva is kidomborodott. Lezárt szemhéjai apró bőrlabdákként hatottak. Szempillája szeszínű, rövid. Orra, álla szögletes, szája vértelen, szigorúan összeszorított. Karjai, lábai esetlenek, soványak, hosszúak. Vastag csontjai és színtelen, fakó bőre között nem sok izmot lehetett sejteni. Hosszú, szögletes ujjain a körmök alig egy árnyalattal voltak világosabbak színtelen bőrénél. Ruhája egyszerű szabású, halványszürke rán-colt pamut. Ljesztően mozdulatlanul ült. Nem fészkelődött, nem helyezkedett, nem nyitotta ki a szemét, nem nyalta meg cserepes, száraz szája szélét. A szempillája sem rezdült. Ha nem lélegzett volna lassan, egyenletesen, akár halottnak is nézhettem volna.

A vonat lassított. Az eddigi gyors kattogás lelassult, csendesebb lett. Ebben a csituló zajban kiszűrődött egy kevés hang a nő MP3-as lejátszójából. A nő valami hegedűsöt hallgatott. De nem ám valami kellemes, fülbemászó melódiát, hanem valami keserves nyikorgást. A hangszer kínkeservesen szaggatta a csendet, az idegeimet, a lelkemet... Szinte megijedtem ettől a szívbemarkoló, siránkozó, sikoltozó, vonyító, hátborzongató, dermesztő nyekergéstől.

Kinyílt a fülke ajtaja, és belépett az étkezőkocsiból visszatérő férfi. Némi sörszag lengte körül, de ez most egyáltalán nem zavart. Örültem, hogy már nem kell egyedül lennem ezzel a vonyító zenét hallgató rezzenéstelen nővel. A megkönnyebbülést azonban a riadalom váltotta fel, amikor a sörszagú férfi levette utazótáskáját a csomagtartóból, udvariasan elköszönt, és kilépett a fülkéből. A vonat megállt, a sörszagú férfi pedig leszállt. Felszállók nem voltak, így a vonat azonnal továbbindult. Én pedig újra kettesben maradtam a rezzenéstelen nővel, és kezdtem egyre kellemetlenebbül érezni magam.

...Most a végállomásig nézhetem ezt a... ezt a... lidércet, vagy mit... - gondoltam.

Kínomban fészkelődtem... kibújtam a szandálomból, visszabújtam, újra kibújtam... Nem találtam a helyem...

...Ha legalább kinyitná a szemét, és csak egy pillanatra kinézne az ablakon... - morfondíroztam. - Vagy ha legalább kezével hátrasimítaná a haját... Vagy ha fészkelődne egy kicsit ültében... Emberszerűbb lenne... Emberszerű... emberszerű... - forgattam a szót a számban. - Szerű... szerű... de nem az... csak szerű...

oyaxnews.net/pictures/20505

Eszembe jutott egy régi olvasmányélményem, ami egy emberszerű alakról szólt. Ez a novellabeli emberszerű alak csak embernek álcázta magát, hogy el tudjon vegyülni a tömegben. Nem vesződött sokat a részletek kidolgozásával. Ha bárki jobban megnézte volna, láthatta volna, hogy inkább olyan, mint egy elnagyolt tusrajz. De senki sem figyelt rá. Simán elvegyült az arctalan, rohanó tömegben. Ez az emberszerű nő viszont nem a tömegben mozog, hanem itt ül velem szemben rezzenéstelenül. Végigfutott a hátamon a hideg. Általában nem hiszek az ilyen misztikus marhaságokban. Amit nem tudok tudományosan megmagyarázni, arra általában azt mondom, hogy „nekem ez lila”. De most itt ül velem szemben fényes nappal, teljes életnagyságban ez az izé... ez a lidérc... ez az emberszerű... ez az álcatest...

...Igen! Ez az! Álcatest! – gondoltam. – Ezt a kifejezést kerestem a memóriámban.

Nem is kellett olyan mélyre ásni az emlékeimben, hiszen ma is hallottam ezt a kifejezést.

...Álcatest... – gondoltam. – Igen, tudom már! Elvira említette ezt a kifejezést ma reggel.

Elvirát a konferenciáról ismerem. Ő egy reiki mester, és azt állítja, hogy látja az emberek auráját. Épp ma reggel beszélgettünk egy korábbi konferencia egyik előadójáról, akit én csak furcsának és „lilának” tartottam, de Elvira szerint nem is volt földi ember. Ragaszkodott a véleményéhez, miszerint egy nem evilági lényel találkoztunk, aki „álcatestet” viselt, hogy megjelenhessen közöttünk. Elvira biztos volt a dolgában, hiszen szerinte a lénynek egyszerűen nem volt aurája, márpedig valamilyen aurája minden embernek van. Hittem is neki, meg nem is, de most bizony nem bántam volna, ha itt van, és megvizsgálja ennek a... ennek az izének az auráját... már ha van neki egyáltalán...

Most, hogy így visszagondoltam arra az előadásra... hát az az állítólagos álcatest bizony mintha hasonlított volna erre a vonatbeli lidércre... Csak az még ennél is haloványabb volt... Már bánom, hogy akkor azt az előadást már az elején otthagytam, és nem néztem meg alaposabban azt a... azt a lényt...

Egyre kellemetlenebbül éreztem magam. Már az ablakon túl elsuhanó tájat sem volt kedvem nézni. Igaz, egyre kevesebbet is láttam, mert időközben szép lassan besötétedett. Fészkelődtem, kibújtam a szandálomból, aztán visszabújtam, percenként néztem az órát. De az idő lassan telt, úti célom még mindig messze volt. Kimentem a folyosóra rágyújtani. Lassan, kényelmesen szívtam el a cigarettát. Nem siettem vele, de még így is túl hamar végeztem vele. Nem volt kedvem visszaülni a fülkébe, inkább elindultam a vonat elejébe, hogy megkeressem az étkezőkocsit. Három kocsival előrébb meg is találtam. Végre hozzájutottam egy jó hideg narancsléhez. Csak most döbbsentem rá, hogy mennyire szomjas is voltam, hiszen mióta felszálltam, órák teltek el.

ovaxnews.net/pictures/20498

A pályaudvaron vásárolt szörnyűséges ízesítésű ásványvizet kidobtam, de azóta nem ittam, mert a velem szemben ülő lidérc elterelte a figyelmemet a szomjúságról. Kellemesen felüldülve indultam vissza a vonat vége felé. Annyira jólesett a friss, hideg ital, hogy egészen más színben láttam a dolgokat, mint pár perccel korábban.

– ...Ugyan már! – gondoltam. – Álcatest... emberszerű elemekből összetakolt álcatest... takolat... Ugyan már! Biztosan a hőség ment az agyamra, meg a szomjúság... Vagy a konferencia sűrű programja, a sok érdekes, fantáziadús, néha kissé „lilába hajló” előadás...

Kicsit el is szégyelltem magam, hogy ennyire megbotránkozom ennek a nőnek a közönyösségén, hiszen néha én is olyan közönyös és elutasító tudok lenni... Odaértem a fülkéhez, és beléptem volna, de az ajtóban megtorpantam. A nő még mindig ugyanabban a rezzenéstelen mozdulatlanságban ült, ahogy otthagytam. Keresztbe tett lábait sem cserélte meg, arcába hulló hajtincset sem simította felre, kezei is ugyanúgy kulcsolták át egymást. Nagy nehezen erőt vettem magamon, és mégiscsak beléptem a fülkébe. Csomagomból cigarettát vettem elő, és valósággal visszamenekültem a folyosóra.

...Tákolat... takolat... takolat... – zakatolt a fejemben, ahogy a vonat kattogott.

Percekig csak álldogáltam az ajtóban, aztán sétára indultam a folyosón.

...Én ezt egyszerűen nem bírom nézni még egy teljes órán át – döntöttem el magamban.

Le-föl járkáltam a folyosón. Egyik cigarettát szívtam el a másik után, de a fülkébe visszamenni nem volt kedvem. A le-föl járkálás közben néha elmentem a fülkéig, és egy-egy pillanatra benéztem. Akárhányszor benéztem, a nő még mindig ugyanolyan rezzenéstelenül ült. De akármilyen hosszú is egy út, egyszer csak véget ér. Az én kényelmetlen és kellemetlen utazásom is a végéhez közeledett. A távolban már feltűntek a város fényei... A vonat rákapcsolt, a kattogás üteme felgyorsult.

...Perceken belül beérünk a végállomásra... Ideje visszamennem a fülkébe és összeszednem a csomagjaimat – gondoltam.

Elynomtam az utolsó cigarettát és kelleetlenül ballagtam az utolsó fülke felé. Az ajtóban földbe gyökerezett a lábam. A fülke üres volt.

Nem értettem. Néhány perce még ott ült az a nő... rezzenéstelenül... A fülkéből nem jöhetett ki... végig ott voltam a folyosón, látnom kellett volna... Hátrafelé sem mehetett, hiszen az utolsó kocsis utolsó fülkéje után nincs hová... Az ablak nyithatatlan a légkondi miatt... A robogó vonatból nem juthatott ki... És mégsem volt ott...

– Tákolat... takolat... – motyogtam magam elé, és csak ácsorogtam bénultan.

...Igen, takolat... – gondoltam. – Nem tákolmány. A tákolmány az, ha valaki valamiből összetakol valamit... Ha valami önmagát takolja össze... ha valami önmagától takolódik össze... az más... az valami egészen más... Szóval az a takolat...

Hisztérikusan felnevettem.

– Marhaság! – ráztam meg magam. – Nem tűnhetett el... hiszen talán itt sem volt... csak a hőség... meg minden...

Teljesen elbizonytalanodtam, de azért hazafelé a városi buszon is még egész úton ezt a buta szót morzsolgattam magamban, mint egy mantrát... Tákolat... takolat... takolat...

Te pedig csak annyit tudtál mondani, hogy: „Tákolat... ilyen szó nincs is...”

Időn kívül

Xenothep

Amikor hazaértem kicsi, de otthonos albérletembe, ledobtam a hátzszakom az asztalra, készítettem magamnak egy kávé, aztán kiléptem az erkélyre. Pokoli hőség volt, a nap pont az erkélyre tűzött a szemben terpeszkedő tízeletesek közt, kibújtam pólóm-ból, aztán rágyújtottam, és a korlátra könyökölve néztem le a négysávos út forgalmára.

Nyugodt voltam.

Először nem tudtam, mit is érzek, mert már oly' rég nem éreztem ezt a hihetetlen, mindent kitöltő békét. Belekortyoltam a kávémba, és a tekintetemmel azt az erkélyt kerestem a szemben lévő házon, ahol Ria lakik. A negyediken meg is találtam, könnyű volt felismerni a világoskék függönyökről. Én a hetediken találtam kiadó lakást, így most lenéztem azokra az ablakokra. Tudtam, hogy még nincs otthon, ma délutános, csak késő este ér haza.

Kint laktunk a város legszélén, közel az ipari parkhoz. A mi háztömbjeink voltak a sorban a legszélsők, jobbra láthattam a még beépítetlen földterületet. Dimbes-dombos sík volt, majdnem az unalomig kies. Felverte a gaz az elmúlt hetek esőzései nyomán, jó volt ennyi zöldet látni. Gondolataim csapongtak, de jólesett egyáltalán nézelődni. Óvatosan bár, de egyre jobban élveztem az újonnan felfedezett nyugalmat. Nem ujjongtam, nem lepődtem meg, nem sokkolt a tudat, hanem csak megszállt ez a fura nyugalom.

Nyertem a lottón.

Egyetlen nyertesként vittem a fődíjat, egész héten a formalitásokat intéztem. Számlámon temérdek pénz volt, jelenleg a multimilliomosok táborába tartoztam. Ehhez képest annyi készpénz volt nálam csak, amiből hazafelé megvettem a doboz cigarettámat és egy üveg ásványvizet.

Elnyomtam a csikket egy fémdobozban, aztán visszakönyököltem a korlátra. Tetszett, amit láttam. Láttam már ezerszer, úgy éreztem, még az autók is ugyanazok odalent a tülekedő forgalomban, mint mindig, de most kifejezetten tetszett a nyüzsgés. A péntek délutáni életkép szinte semmiben nem különbözött a többitől, de számomra most minden valami mögöttes tartalmat nyert. A lámpa a kereszteződésben épp pirosra váltott, láttam, amint egy narancssárga csuklós busz lefékez. A 800-as volt, Ria ezzel szokott hazajönni, amikor délelőtt dolgozik. A busz nyilván csupa por lehetett, de innen a magasból úgy láttam, hogy a legélénkebb színfolt a sok modern, ezüstsínű autó között. Elmosolyodtam a gondolatra, hogy egy busznak örülök éppen, de aztán rájöttem, hogy mindennek örülök. Ez is új érzélem volt, szinte rémítő a maga szelídségével együtt.

Az elmúlt években időn kívülé váltam ismét, mint gyermekkoromban. Felnőttként már elveszítettem azon képességemet, hogy bármikor visszatérjek a realitásba, így az örvények egyre mélyebbre húztak, míg nem egy nap azon vettem észre magam, hogy nincs inspiráció, és csak vegetálok. Megfelelt ez az életforma, nem vágytam semmire. Hónapról hónapra éltem, napról napra, néha azon mészázva, hogy ha bírnám az italt, már súlyos alkoholistá lennék. Vagy halott. Valahol, valamikor kisiklott az életem, az a létezés, amit tudatosan építettem fel. A család, a gyerekek, a tervezés, a megvalósítás, az első részletre vett kocsi, és állítom, hogy ha nem is boldog, de megelégedett voltam. Fialat és naiv. Illetve ostoba. Szép, bár nehéz élet volt. A nehézsége jelentette a kihívást, az inspirációt, hogy menjek tovább, csináljam jól, aztán még jobban, és tökéletesen megfelelt minden helyzetben.

Úgy gondolom, jó apa voltam. Szerettem a gyerekeimet, követ-

kezetesen neveltem őket, de tudtam velük együtt szertelenkedni, előhozták bennem a gyermeki éneket. Sokat tanultam tőlük, olyan emberré tettek, aki még büntetlenül időn kívülé válhatott. Építettem és gyűjtöttem, szépítettem, sok volt a feladat, de ismertem a megoldásokat, vagy kimódoltam őket, minden ment a maga útján. Így utólag azt kell gondolnom, hogy túl szép volt. Túl egyszerű.

Persze ennek az életnek már rég vége van. Úgy villannak fel ezek a képek emlékeimben, mintha nem is velem történtek volna meg, csak egy film jeleneteit nézném. Azután a borzalmas elszakadás, amikor még elbúcsúzni sem volt esélyem, a rengeteg temetés, a barátok elfordulása, egyre gyorsuló ütemben száguldottam lefelé a lejtőn, ki az időből, míg nem maradt más, csak egy csendesen lélegző lény, akit nagyjából semmi sem érdekelt.

Aztán a múlt hónap elején kihúzták a számaimat.

Tudom, hogy fura vagyok, hallottam másoktól épp eleget, még a „normális” életben is, de számomra semmi rendkívüli nem volt abban, amikor tudatosult bennem a megváltozott anyagi helyzetem, és én nem tettem semmit. Letettem a szelvényt a dohányzóasztalkára, betűzve a távirányító alá, aztán kijöttem és rágyújtottam. Később megnéztem egy filmet, vacsoráztam, fogat mostam, majd hanyatt dőltem ágyamon, és hagytam, hogy a forgalom zaja álomba ringasson. Másnap elindultam dolgozni, menet közben megvettem a szokásos reggelimet, és a tény, a nyereség ténye épp csak, mint egy kósza gondolat, ötlött fel agyamban néha-néha.

Utánanéztam, mit kell ilyenkor tenni, kivettem egy hét szabadságot, aztán belevetettem magam a procedúrába. Ami a nyereséget illeti... néha megkönyörök a gondolat, hogy nem érdekeltem ezt. Csak kitöltöttem egy szelvényt. Soha nem reméltem, hogy akárcsak a minimális legkisebb összeget megnyerem valaha. Főleg pénzkidobásnak tűnt, de néha vettem egy-egy szelvényt, a játék kedvéért. Az életem rosszul alakult, ez tény, de alakulhatott volna sokkal rosszabbul is. Ettől még nem érzem jogosnak, hogy ekkora szerencse érjen. Az egyensúly az nem ilyen, ezt már rég megtanultam.

Figyeltem, amint a zöld jelzésen átsiklott a gyönyörű narancssárga 800-as, és felsóhajtottam.

Riával a kétsaroknyira lévő pizzériában ismerkedtünk meg. Látásból ismertük egymást, talán az utcából, a buszról, vagy akár innen a pizzériából. Hónapok óta láthattuk egymást itt-ott, míg nem összefutottunk. Bankkártyával akart fizetni, de valami probléma adódott, a rendszer mindig visszadobta a kártyáját. Kifizettem a pizzáját, majd a magamét is, aztán meghívtam egy kólára. Amikor jóllaktunk, kért, hogy várjam meg, amíg hazagyrik pénzéért, hogy egyenlíthessen. Felajánlottam ugyan, hogy hagyja, de nem hagyta magát meghívni, ami a pizzát illette.

Innentől sűrűbben találkoztunk, bár nem hinném, hogy bármelyikünk is szándékosan rendezte volna így. Nagyjából két hónappal később egy este felhívott, hogy kizárta magát a lakásból, és nem tudja, mit tegyen. Megoldottuk a problémát, aztán behívott egy kávéra. Úgy ment, mint a filmekben, még neveltünk is később, hogy mennyire tipikus sztori a miénk. Nem mondtuk ki soha, hogy együtt járnánk, egyszerűen csak megtörténtek a dolgok. Egyre többször találkoztunk, sétálgattunk együtt, aztán már szórakozni is együtt jártunk, végül egy nap hazakísértem, és nála töltöttem az éjszakát. Nem voltunk szerelemesek – ezt tudom. Ragaszkodtunk egymáshoz, én talán picit bele is zúgtam, de nem vettem magam igazán komolyan. Vonzódtunk egymáshoz, de

előtte magányosak voltunk, a helyzet pedig adta magát. Már az is szóba került, hogy összeköltözhethetnénk. Így nyilván jobban jöttünk volna ki anyagilag, hogy csak egy albérletet fizetünk, és megszűnnek a költségek, de aztán a szó másra terelődött, és a téma azóta sem jött elő.

Hideg szellő hűsítette arcom, mosolyogva hunytam le szemem. Nagyon halkán, távolian mintha égdörgést hallottam volna, meglepően néztem fel. Észak felől borulni kezdett, pont a kies sík fölött, csodálattal figyeltem, amint szinte percről percre egyre komorabb lesz a légkör. A levegő lehűlt, most már borzongtam.

A vidám péntek délutáni hangulat helyét átvette az izgatott péntek esti hangulat. Odalenn egy autóból felhallatszott a dübörgő basszus egy mostanában divatos zenéből, körös-körül a város nyüzsgő hangjai emelkedtek felém, a távolban egy duda harsant. Mindenki a hétvégére készült. A pihenésre, az utazásra, a bulira, egy kellemes vacsorára egy étteremben, vagy csak a gondtalan semmittevés perceire a nyitott ablaknál egy fotelban elnyúlva. Nem terveztem semmit igazán. Riával két nappal ezelőtt beszélünk pár szót telefonon, szöveg, hogy pénteken nem tudunk találkozni, mert beosztották ügyeletbe délután. Én legközelebb hétfőn megyek csak dolgozni, előttem az egész hétvége, és fogalmam sincs, mit kezdjek magammal. Ez nem lepett meg, rég nem voltak már ötleteim. A legkomolyabb döntéshelyzetet nagyjából az jelentette, hogy pizzát egyek, vagy otthon főzzek valami félkész kaját.

Most bármit megtehetnék. Olyasmit is, amiről mások csak álmodoznak. Lepillantottam a parkolóba. Ott állt az autóm valahol a fák lombjainak takarásában. Fél éve ment tönkre, és nem

tudtam megjavíttatni, akkor vettem bérletet. Havonta egyszer lemostam a járgányt, de ezen felül nem sokat tehettem érte. Most tehetnék.

Elmosolyodtam.

Kis ember kis gondolatokkal. Azon gondolkozom, hogy megjavíttatom a közel húsz éves autót ahelyett, hogy vennék egy vadonatúj. Vagy béreljek egy limuzint. Egy kurva helikoptert, ha úgy tartja kedvem. Vehetek Riának egy aranygyűrűt, feleségül vehetem, aztán elutazhatunk a bolygón akárhova nászútra. Felidéztem az első csókját, a mosolyát, ahogy a haját a füle mögé igazítja, vagy ahogy kedves mosollyal néz rám, enyhén félrebillentett fejjel, amikor tréfálok.

Azt hiszem, most kellene összeírni egy listát. Olyan dolgokról, amiket meg akarok venni, vagy tenni, amikről néha ábrándoztam átlagos kis életem során. Jótékonykodás, fölösleges kacatok vásárlása, csak mert megtehetem. Bármit megtehetek.

Ezért aztán hétfőn bemegyek dolgozni. Reggel felszállok a 800-asra, miután megvettem a szokott reggelimet a pékségben, elvégzem a napi feladatot, aztán hazajövök, talán felhívom a barátnőmet, és sétálunk egyet a parkban. Többé semmi nem fogja feldúlítani ezt a gyönyörűséges nyugalmat.

Megittam kihűlt kávémat, és végignéztem a házak közti széles völgyön. A levegőt elektromosság telítette, a napfény észrevétlenül eltűnt, és amint az első hideg cseppek a korláton pihenő kézfejemre hulltak, a létezés valami különös szín tölthette meg, áttetsző arany, amely szelíden simogatta végig a tájat.

Az időn kívülség színe.

Ideülhetsz

Ideülhetsz mellém.
Ne félj, nem bánlak.
Megvárom, míg a köztünk lévő falak
lassan leomlanak.
Ismerem az utat,
amit be kell járnom.
Megéri vállalni,
ha közben hibázom.
Kezedet azért nem fogom meg mégsem.
Nem szedtem még össze
minden merészségem.
Kicsit félek.
Bár már bátrabb vagyok.
De egy dolog bánatana.
Ha magam után semmi mást,
csak fájdalmat hagyok.
Ne félj, nem muszáj itt maradnod,
csak, amíg meg nem unod,
hogy mellettem ücsörögve
a tücsköket hallgatod,
s az eget bámulod.
Szólj, ha már indulnál!
Nem kell megvárnod engem.
Menj haza!
De búcsúzóul ints még,
csak, hogy tudjam,
szeretlél kicsit együtt hallgatni velem.
Én még maradok.
Szememmel követek
néhány kósza, apró csillagot.
Halkan dúdolok
egy szomorkás, lassú dallamot.
Tudod, nem bánthatlak sosem.
Jó éjt hát, kedvesem.

aniko22

Egy megbomlott elme utolsó szavai

Lassan érkezett a sötétség, mint napnyugta egy kellemes délután után.
Úgy fertőzte meg lelke és szipolyozott ki, mint vérszomjas piócák,
Melyek az életérzés helyett csak keserűség hamvát hagyják, s oly bután
Viselkedtem, mert nem láttam túl a ködön, melyet átokként belém oltották.

Összecsaptak a hullámok, s lerántottak a mélybe, hogy ott temessenek el.
S most csak lebegek a sötétségben. Az érzések kusza fájdalomával,
Melyek váltják egymást eme bizonytalanságban, de hívnak, hogy talpra fel!
Mégsem hiszem, lenne elég erőm, csakis a testem örök halálával.

A tehetetlenség égető érzése és a szívem vadul lüktető dallamtalan dallama,
Most csak erősítik a mérget, hogy terjedjen bennem, mint egy átok,
Mely csakis arra hivatott, hogy elsorvasszon az halál, hogy így legyen hatalma
Felettem, s a végtelen kín tengerén vegye el pusztá létem, de még várok.

Nem nyújtom már kezem, mert nem várok én sem segítséget senkitől.
Ha azt akarja a sors, akkor ragadjon magával, én az övé leszek.
Talán megbomlott elme szavai látnak napvilágot, mert sosem voltam hívó,
De ki ismer, tudja, milyen ember voltam, s mi az, mit letezek.

Elfogyni látszik már a végtelennek tűnő erőm, nincs bennem már a küzdőszellem.
A fekete hatalom átkot ül, mely féktelen szenvedéssel bír és elnyel,
Feladni kényszerülök eme reménytelen csatát, melyre felkészületlenül érkeztem.
Csak ez marad utánam és a múlt, nem nagy tettek, csak a fájdalomba temetnek.

Andrew Sinclair

A dombtetőn...

A dombtetőn ültél.
Szemed rám nevetett.
Alma volt kezedben,
mit ketté törtél,
hogymeg nekem add felét.
Édes almát hoztál nekem,
kezed átfogta kezem,
éreztem tested melegét.
Mosolyogtam én is.
Megmaradt bennem a pillanat,
hallom ma is a zenét,
hisz muzsikált a szél is,
ahogy minket burokba zárt.
Szabad voltam mégis.
Szemed csak nevetett,
egy apró jelre várt.
Egy perc volt csupán,
mi akkor meglepett.
De érzem ma is az édes alma
bódító illatát.

aniko22

Foszlányok a sötétből

Repülő csillag árnya lebben
kezem sebes sodrására,
midőn éjt huny a Hold
s csillagosan fénylik az ég.

Elmélázó tekintettel állok
a kietlen táj végtelen szikláján,
mely előtt villámharcok fodrozódnak
esőfelhők könnyeivel megmarva.

Nem marad más, csak száraz
homok a szürkén sikoltó kezemben,
szavamat messzire kapja a szél
s sodorja érthetetlen morajjá.

Magam vagyok s csillagok
árnya némán sötétbe hull,
láthatatlan foszlányok
siklanak némán.

Kilépve e rémisztő képből,
kietlen tájra érek, hol
zöldellnek a fák, máskor
ridegen kiált a fagy.

Kavarogva a képek
szállnak vers fonalába,
születnek sorok némán
írva a képzelet táját.

Töredékek állnak össze
értelmetlen gomolyaggá,
célját keresve némán,
forognak a kerekék.

stella

Egy bolond költő álma

Ónos, borongó testem karosszékekben
pihent egy őszbe suhanó napszálltán.
Dohos, ódon versek ölelésében
kötetnek lapjai virultak sárgán.

Künn szürke súlyú fellegek álmai
bágyadt fényű hullámokba fontak át.
Árnyak avarba sugárzó táncai
korok zamatába sodortak tovább.

Mígnem halk lelkem torpanva morajlott,
és zúdult, mint vízesés — a döbbenet.
Felismerésnek kereke robajlott,
a sajtó csodálat hamar ölbe vett.

Ahogy faltam hangtalan — sorról-sorra
egy különös költő lelki gyümölcsét,
szíven náspángolt a tudat homloka:
éppen azt költöttem, mint ő régesrég!

Az alkonyat is más álarcot öltött:
lilás bársonyú ruhája szikrázva
kérdések ködzáporával öntözött
bele elmém zezugos kamrájába.

Végül a hús, bíbor, ködös kavargás
csöndesebb óceánokba torkollott.
Kihunyt, kifúlt a vadul gyúló parázs,
majd lelkemre az éj függőnye omlott.

Mellékdal:

(Mit írtam, nem a való létből tör fel,
ez csupán csak egy bolond költő álma;
mióta felkelt, égbéni bűvöli el
a lelki sokaság ősi varázsa.)

Csillangó

Bánt a csend

Bánt a csend és hangzavar

Belül minden csupa zűrzavar

Csak halk nesz kell, mi elaltat

Nem örvendő ricsaj, mi kivégez.

Nem kell menni, csak nyugton ülni.

Halkan az egészről elmélázni

Majd mindenről megfeledkezni,

S az illúziókba temetkezni

Hol nem kavart fel semmi

Majd szépen csendben álmodni.

Zhora

A Nyakonöntött Próbagooblin Szolgáltatóház ajánlásával

Esztí néni

1899. december 31.

A sír előtt állt, torkán szorosan összefogva nehéz, prémgalléros kabátját. Az álla alatt bogra kötött, vastag téli kendő leszorította a haját, homloka körül mégis hisztérikusan csapkodott néhány elszabadult hajtincs a farkasmód vonító éjszakai szélben.

Fázott, nagyon fázott: őrlő, velőig hatoló volt a hideg. A szélhajtotta fagy átfúrta magát a kemény bőrű, bumfordi csizmán, a meleg harisnyán, a sokrétű alszoknyán is; az asszonynek olybá tűnt, mintha apró élőlények rágnák jéghideg patkányfogakkal megdermedt húsát. Kezét, lábát már nem érezte, könnyei az arcára fagytak, és ahogy levegőt vett, orrlyukai azonnal összetapadtak. Résnyre nyitott száján keresztül zihált, ám minden sietős, zokogó lihegéssel mintha kést nyelt volna...

Mindegy, gondolta. Úgyis meghalok.

A számokat nézte, azokat az átkozott számokat az ura sírkövén. A telihold ezüst fényében éles kontúrokkal rajzolódott ki minden, amit a kőfaragó mester a márványba vésett.

Járai Nagy Sándor 1810-1886

Járai Nagy Sándorné született Madaras Eszter 1816-18...

A még élő asszony halálozási évszámának vége hiányzott. Új szokás, persze, de logikus: a magára maradt özvegy mindenképp ura után száll majd a sírba, ám nem mindegy, hogy a kis vagyontkájából mennyit fizet - ő, vagy hozzátartozói - a kőfaragónak: két szám díját, vagy egy egész mondatét?

A kőfaragó... Az a részeges gazember! „Persze, nagysága, igenis, nagysága” - mást sem hajtogatott, és fél szemmel a nehéz demizsont leste, amit az özvegy a kecskelábú asztalra tett. „Fekete márvány jó lesz, nagysága? Mikor is hunyt el a nagyságos úr?” - És széneceruzával jegyzetelte a keltezéseket, buzgón, mint valami tintanyaló számadó. Mögötte a kemencesutban özikeszemű kisgyerek figyelte riadtan kettejüket: a kis Lajos, a kőfaragó egyetlen unokája. „Rá se rántson, nagysága, sánta a gyerek... Nem lesz már ebből egész ember. A menyem, az a félbolond suta borítókosárral takarta a pinecébe’, míg a földekre ment dolgozni... Elsorvadt az egyik lába, aztán rajtam maradt a lurkó, itt ül a műhelybe mindég, nyeli a kőport... Ugorjál, Lalika, kísérd ki a nagyságos asszonyt!”

A nő sietve indult az ajtó felé, hátha meggondolja magát a mester, és a tehetetlen kis inast kímélve maga kíséri ki. Csalatkozni kellett: a kőfaragó a műhelyben maradt, a fiú pedig, mint valami sérült kismadár, sántán bicegve, szinte ugrálva követte.

Félelem ült a nagy, dióbarna szempárban, ahogy az ajtóban felnézett rá. A gyermek a felé nyújtott, kenyérszeletbe göngyölt kolbászdarabkát csak a második kínálásra fogadta el.

„Boszorkánymester ez...” - suttogta alig érthetően, miközben veritékcseppek ütöttek ki sötét szöghaja tövében. „Éjjel vési a követ, osztán kimén a temetőbe, hóttakkal beszélget... vagy áll csak olyik sírkő előtt, nézi a bötüket, kántál, imbolyog... Minek jött ide, naccsága?”

Minek jött, minek...? Muszáj volt, nincs a járásban még egy kőfaragó. Kihez fordulhatott volna? Hogyan mondhatná el ezt egy kisgyerekeknek? Hogy nagyapja nem boszorkánymester, csak iszákos, és a gyakran fizetség helyett hozott bor, pálinka miatt sétál, énekel éjjel a temetőben - hogyan mondhatná el...?

Emlékezett, mennyire sietett haza azon az estén. Akkor úgy vélte, a gyász, a meggyötört lélek, a magára hagyatottság félelme, zavarodottsága űzi. Ám ahogy teltek az évek, úgy sokasodtak a

ketelyei, és hajlamossá vált beismerni halkán, önmagának: más oka volt annak a sietségnek. Valójában menekült onnan. Fel-felrémlt előtte a műhely nyers, száraz, nem csak fojtó, de valahogy viszolyogtató porszaga. Fél szemmel felmért részletek buk-kantak fel emlékezetéből: a falnak támasztott sírkövek, faragványok közt egy kőangyal szenvedőre formált arca, széttárt szárnyai, melyek mozogni látszottak az öreg viharlámpa rőtörörsen remegő fényében, amiképp a fájdalmas arckifejezés is torz grimaszt takart; megnyúlt, vonagló árnyak a málló vakolatú falakon - Uram, irgalmazz, csak nem egy kőkoporsó az ott hátul? -; és egy nagy, nyitott könyv furcsa rajzokkal, rövid írásokkal, és olyan szép betűkkel,

... Voltam, ami vagy, leszel, ami vagyok...

hogy szemlélője önkéntelenül azt gondolta: ilyen gyönyörűt alkotni emberi kéz nem képes.

Bizony, teltek az évek... És az emlékfoslányokhoz, melyek a múlt homályából jártak vissza kísérteni, mindig újabbak szegődtek. Pletykás, babonás cselédlányok elharapott szavai... Szófia beszéd innen-onnan, aminek akkoriban nem tulajdonított jelentőséget... Mondattöredékek visszhangzottak a fülében: „átkozott minden, amihöz az az embör nyúl, és amit a kúbe vés, valóra vállalik, meglássa kend...” Végül egy saját tapasztalat egy sötét, szeles novemberi estén, amikor a böllértől sietett hazafelé, és a temető mellett elmentében meglátta a kőfaragót a sírok között bolyongani dülöngélve, botladozva, és úgy rémlett, a halottasház felől riadt, síró gyerekhangot hoz a szél: „Nagyapa, gyűjék vissza... nagyapa, gyűjék vissza, félek...!”

Állt az ura sírja előtt az esztendő utolsó napjának végén, és hitt, most már hitt, mert minden apró töredék, amit az eltelt emberöltő alatt megsejtett, megtudott, egységes képpé állt össze, és ez a kép a halálát mutatta.

Meg fog halni, mert Kányári Vince, a borissza kőfaragó tényleg boszorkánymester, és mert Madaras Eszter halálozási dátumát ez évszázad végéig véste kőbe.

1999. szeptember 25.

Amikor meghallotta a cserfa bot lassú koppanásait, a fiatal férfi elmosolyodott. Ezek a koppanások csak egyvalamit jelenthettek: megjött Eszti néni.

Norbert felugrott a munkaasztaltól - gyönyörű, felhőszürke gránitablába gravírozott feliratot éppen -, és sietett ajtót nyitni. Friss huzat libbent a műhelybe a feltáruuló ajtó nyomán. A padlón felkavarodott a szürke kőpor.

Odakint hajlott hátú öregasszony állt a botjára támaszkodva. Arcának pergamenvékony bőrét ráncok száza szabdalják, ritkás, hófehér haját aprócska kontyba fogta és régimódi, teknőcmintás fésűvel szorította le, mint rendesen. Vékony, csont és bőr keze gyengén reszketett a bot fogantyúján, és pihegve vette a levegőt, mint egy kismadár. Az Istennél is öregebb lehetett... De halványzöld szeme most is, mint mindig, élénken csillogott, és tekintete szúrta, mint a jégcsap.

- Csókolom, Eszti néni!

- Szerbusz, fiam. No, erissz be hamar, hadd szuszogom ki magam! El se hinni, hogy mindig meghallod a jöttömet... pedig hogy' vonított az a vésőmasinád...

- Gravírozó, Eszti néni - javította ki barátságosan a férfi, miközben óvó mozdulatokkal befelé tessékelte a matrónát.

A Nyakonöntött Próbagooblin Szolgáltatóház ajánlásával

- Ej, mindegy az! Ördögös masina!

Norbert jóízűen felnevetett, és a munkapad melletti székhez vezette az idős hölgyet, vigyázva, hogy a néni meg ne csússzon a kidőlt liszthez hasonlatos, finom porban. Amikor Eszti néni kényelembe helyezte magát a sötétbarnára öregedett széken, Norbert térült-fordult, és egy pohár friss vizet adott az asszony kezébe. Tudta, hogy úgysem fogadna el mást. „Nem köll nekem az a műanyag üveges ásványvíz! A jó öreg falmellékivel nem ér föl, Norbikám!” - szokta mondani.

- Lassan csak, Eszti néni - figyelmeztette halkán -, nagyon hideg.

Felesleges volt az aggodalma. Vendége úgy ivott, ahogyan szokott: lassan, alig néhány apró kortyot.

Azután az a zöld szempár egyetlen pillantásával „a helyére” parancsolta a férfit, a munkapad előtti támlátlan székre. A párás falú üvegpohár hidegen koccant a hatalmas kőasztal lapján, ahogy Eszti néni letette.

- Döntöttem - mondta az öregasszony jelentőségteljes nyomatékkal, mint aki évszázados titkot tár fel. - Fehér márvány lesz, halványszürkével ezett. Rendes, álló fejkő, nem kell buborék vagy szappan alakú csuda. Szurokfekete betűk. Véssem egy angyalt a betűk fölé, de az angyal mosolyogjon! Nem akarok semmiféle ómódi ájtatosságot, se modern stilizálást, vagy minek mondják. Idézet is lesz, az, amelyiket a múltkor kiválasztottam. Semmi cifrázás, egyszerű, fekete betűk.

Mialatt Eszti néni elsorolta kívánalmait, Norbert maga elé húzta a vázlatfüzetét, és gyors mozdulatokkal hozzávetőleges skiccet készített a megrendelésről. Természetesen volt formanyomtatványa, amelyen a megrendelő igényeinek megfelelően be lehetett jelölni a választott opciókat, de tudta: Eszti néni nem híve az ilyesminek. Majd kitöltte egy nyomtatványt kedves öreg „barátnője” távozásá után.

- Esetleg tessék választani egy angyalt a rajzaim közül - nyújtotta az öregasszony felé a füzetet, de az mosolyogva háritotta el.

- Láttam a rajzait, Norbikám, a Jóisten vezeti a kezét, mert gyönyörűek... De már azok készen vannak, érti, ugye? Nekem rajzoljon egy új angyalt, fiam!

Az ifjú kőfaragó arcát könnyű pír futotta el, és lesütötte a szemét. Jólesett neki a bizalom, a tehetségébe vetett hit. A matróna persze észrevette.

- Látja, micsoda jó lélek maga, Norbikám... Nyoma sincsen magában a mai vállalkozók nagyképűségének, akik még bosszúsak is lennének, mert pluszmunkát jelentene nekik egy egyszerű öregasszony kérése, és nem szívesen csinálnák, csak a pénzért... De még felárat is kérnének, mert „egyedi megrendelés” - göcögött Eszti néni. - Hej, kutya új világ! Hanem én még ettől is többet tudok magáról, Norbert... és többet is kérek - szegeződött az az őszög, mindentudó szempár a férfira.

- Eszti néninek bármit - nevetett Norbert -, mégpedig felár nélkül!

- Sok mindent meséltem magának, fiam, nagyon sok mindent. Eleget ahhoz, hogy ha értő füllel hallgatott, semmi furcsát ne találjon abban, amit most mondok...

Igazat szólt.

A műhely poros ablakán mézszínű szeptemberi napfény ragyogott át, Norbert mégis könnyűszerrel felidézte Eszti néni hosszú anekdotáinak hideg, téli hangulatát; izes, régies nyelvezetű történeteit, melyek mintha egy másik, egy antik korban születtek volna.

Némán nézett az öregasszonyra.

A várakozásteljes csendben Eszti néni újra ivott egy kicsit - ujjai úgy fonódtak a pohárra, ahogy az öreg venyige tekeredik a szőlőtöke köré -, majd beszélni kezdett.

*

Kézze dolgozzon, fiam, vésővel és kalapáccsal, hagyja a modern masinákat! Az Isten szobrása a két kezével formálja a követ, a lélektelen gépet megveti, mert tudja, hogy a saját keze munkájánál különb nem lehet semmi!

Először súlyos,

(a mindenséget formáló)

sziklarepesztő ütések... Majd halk koccanások, óvatosan, tapogatózva... Szembe csorgó veríték,

(ott hasad vajon, ahol én akarom?)

és a garatba tapadó száraz, köhöggető kőpor... púderfinom kőpor, melyben már az első csiszolás után megcsúszik a pihenni letámasztott kéz a munkapadon. Gyulladt, fáradt szem, fájó ujjak; a mellkasban az ütések erejének emléke remeg, és egy halványzöld szempáré, amely akkora szeretettel kért, parancsolt.

Ne gyűjtson lámpát sose! Gyertyafénynél, viharlámpásnál dolgozzon, ha muszáj, de ne keltsen olyan fényt, ami nem természetes! A gyertya fehér legyen, a lámpás tiszta. Setét gyertyát és összetapogatott lámpást láttam már ölöget...

Eszti néni kérésére tett így, vagy saját maga akarta? Norbert bele sem gondolt. Csak lámpást gyűjtött, amikor rásötétedett munka közben, mert kőportól száraz szemének jobban esett a sárga láng meghitt világa, mint a mennyezeti neon hideg fénye.

Ne használjon sablont! A maga keze nem cifráz, nem egyszerűsít, nem vét - a maga keze nem téved, akkor se, ha maga nem hiszi! A maga keze ismeri a követ... és ismeri az angyalokat is.

Az ósdi petróleumlámpa reszkető fényében nem volt könnyű róni a betűket. Vonalzó nélkül, szabad kézzel egyenest húzni, vésni és csiszolni, a gravírozóra még csak nem is gondolni... Arcral a kő fölé hajolni,

(beleolvadni)

beszívni a kő hűvös, nyers szagát, átélni mindazt, ami a szemnek, kéznek bár megerőltető, de önmagának

(kellemes fáradtság?)

győzelem

*

- Sok mindent meséltem magának, Norbert. Tudom, hogy volt füle hallani.

A fiatal férfi kábán pislogott fel az öregasszonyra. Elaludt a munkája felett, és a néni úgy jött be a műhelybe, hogy nem hallotta meg.

- Eszti néni... Mit tetszik keresni itt... Késő van nagyon... - hebegte kásás hangon, holott sejtelve sem volt róla, mennyi idő lehet.

- Ugyan... ne törődjék ezzel, fiam. Nem érdekes már az idő. Hanem egy utolsó mesét, tudom, szívesen meghallgatna.

- Hát persze... de hogyan tetszett idejönni, ilyen sötétben...

Az öregasszony kotkodácsolva nevetett. - Voltam én már setét helyeken egyedül, Norbert, és még mindig hazataláltam. Voltam bizony... Félbénára fagyva azon az éjszakán, kilencvenkilencben, amikor csak a hó mentett meg. Lélek se járt arra: éjjel az új esztendő ünnepele mindenki, és reggel csöndes volt a falu, hallgatott, mint a sír. Gondoltam is, hogy biztos meghaltam, mert ahogy feleszméltem, csak a ragyogó fehérséget láttam. Sikoltani akartam, de csak nyöszörgés lett belőle. Kapálózni próbáltam, de

A Nyakonöntött Próbagooblin Szolgáltatóház ajánlásával

vonaglás volt az csak. Mégis jelentett annyit, hogy a mocorgástól megroppanjon körülöm a hó. Az volt az első hang, amit hallottam. A hó hangja. Jó időbe tellett, míg kiverekedtem magam a hóból, ami egész' betemetett.

Az öregasszony szürke demizsont emelt fel a padlóról, ahová ki tudja, mikor tette, és öreges lassúsággal, de ügyesen töltött belőle a munkapadon álló pohárba.

- Igyék, fiam! Tudom, hogy nem iszik alkoholt, de tudom azt is, néha mennyire jól tesz a férfiembernek a bíbor kárhozat. Vérré válik! Lásna, még magam is meghúzzom a poharat. Éltesse Isten, Norbikám! Sose halunk meg! - Azzal a néne egy hajtásra kiitta a vérvörös nedűt.

A férfi még mindig kábán bámult rá. Világéletében nehezen vergődött át az álom és az ébrenlét ködös határán.

- Álmodom, Eszti néni...? - kérdezte nehezen forgó nyelvvel.

Megint az a kodácsoló, szívének mégis oly kedves nevetés.

- Álom az élet, édes fiam? Nekem az volt - komolyodott el Eszti néni. - Az első, amit a nagy, fényes fehérség után megláttam, az uram sírköve volt. A véset azt mondta, meghalok az évszázad végéig. Nem haltam meg... és ez, fiam, szörnyűbb volt, mint a halál maga. A boszorkánymester, akinek a temető végiben volt a műhelye... a kőfaragó, Kányári Vince, a maga szépapja... Tévedett. Elírt egy számot, és a tévedése végett nem halhattam meg... Élnem kellett még egy évszázadot.

- Álmodom - nyögte a férfi, de az öregasszony úgy folytatta a mondandóját, mintha meg sem hallotta volna.

- Valami különös módon, amit nem tudok magának híven visszaadni, kívül kerültem az életben. De mégis éltem. Nem néztek át rajtam az emberek, de nem is vettek emberszámba többet. A böllér, a pék kiszolgált, a cselédlányok pukedliztek, a napszámok dolgoztak, a családom elsertepertelt körülöm, ugyanúgy, mint azelőtt. Mégis megváltozott valami. Szóltak hozzám, amikor kellett, de aztán mintha elfeledkeztek volna rólam. Így ment ez a végtelenségig. Hogy hány esztendeig, azt nem tudom... más volt már az idő felőlem nézve, összefolyt minden.

Elmentem a maga dédapjához, a sánta Lajoshoz, aki meglelt ember volt már akkor. Megkértem, javítaná már át az uram sírkövén a számomat, hisz nem jól van az, új évszázadot írunk, és visszamenőleg mégse halhatok meg! Lalika - az ég megáldja, nekem az a nagy szemű, szöghajú kis inas marad mindég - megígérte, hogy átvési, hisz kőfaragó lett belőle is. Az ám, de két hét múlva szélütést kapott szegény... Fiai kicsik voltak még, sokáig nem akadt senki más, aki átvéste volna a követ. Folytatódott hát az élettelen életem. Aztán mire a Béla, aki a maga nagyapja volt, fölvette volna a szakmát, kitört a háború, és a Béluskáék bevonultak katonának, áldott állapotú asszonyokat hagyva idehaza... Ágyúörgés, füst és éhínség közepette született a maga apja, a Ferenc. Ó, kutya új világ, mindig új emberöltő... Ezenközbe' én végignéztem leányaim, unokáim halálát, és hogy a családfának magva szakad. És most már öreg vagyok, Norbikám, nagyon öreg, és nagyon fáradt. Lásna, mégis arra kárhoztattam, hogy kivárjam, míg maga felnő, és reménykedjek, hogy maga majd tud segíteni rajtam... És segített, fiam. Megvéste a sírkövemet, ráírta az új számokat, hogy békében meghalhattam...

A férfi megdörzsölte a szemét. Feltisztuló tekintete előtt egyre halványodott Eszti néni alakja. Ott volt-e valóban, vagy mindvégig csak álmodta? Létezett-e kedves öreg barátnője, vagy részeg vízió volt? Norbert sosem tudta meg.

De a munkaasztalon, amelynek hideg, érdes felületét mindig kőpor

(csontliszt az! - Nem: kőpor!)

borította, hajnalban két borospoharat talált.

1999. december 31.

Egyedül sietett haza a fiatal nő a félresikerült szilveszteri partiról; egyedül a sötétben, a hóviharban.

Hogyan is képzelhette, hogy szabadon ünnepelhet a barátaival, amikor nincs fél éve, hogy Laci meghalt?

A távolból - messziről, istenem, milyen messziről! - petárdák durrogását hozta a szél. Szilvia arcát vörösré csípte, kapucni alól kandikáló szőke tincseit hócsipkével borította a téli éjszaka, ahogy menekült a hangok elől.

Mindjárt éjfél. A kékes-homályos tévé-fényeket villogtató ablakok mögött sárga lámpavilág kél majd, még ezekben az apró, faluvégi házakban is. Pezsgősüveg pukkan a férfiak kezében, míg a család asszony- és gyermektagjai feszengő meghatottsággal, némán állva hallgatják - és talán éneklük is - a Himnuszt.

Neki nincs kivel énekelnie... Férje a sírban, lányai a nagyszülőknél... Hova rohan hát? Minek?

Furcsa hangokat hozott a szél, ahogy a temető mellett elvezető járdára tért. Mintha kiáltozás vegyült volna a fürgeteg vonításába: kétségbeesés zokogó nyögései, mély hangú, torokból fakadó férfibánat.

A temető bejáratánál döbenten megállt. A Járai család egyik cselédjének ükunokája volt, sőt valamelyik szépnyja szolgált a Kányáriaknál is, így hát Szilvia ismerte jól a családi legendákat. Tudta, hogy ez csak a „piás Norbi” lehet, Kányári Vince, a „boszorkánymester” leszármazottja; szívét mégis marokra szorította, kezét torka elé rántotta az émelítő félelem.

A temető hátsó traktusában megbúvó kőfaragó-műhely ablakából kihomályló, vonagló sárga fényben, sűrű hóesésben egy férfi nyúlánk sziluettje bontakozott ki. Tántorgott, meg-megcsúszott, elesett, feltápázkodott, majd újra botorkálni kezdett a mélyülő hóban, mígnem végül térdre esett egy sírkő előtt. Üvöltött fájdalomában.

- Eszti néni - ordította bele az alak a hóviharba -, Eszti néni!

Szilvia a rettegéstől nyögdecselve rohant hazáig.

Újév délutánján, amikor kicsi lányai mélyen aludták ebéd utáni álmukat, Szilvia kiment a temetőbe, hogy boldog új évet kívánjon Lacinak.

A férje sírjához vezető ösvényen botladozó, elcsúszó léptek, esések nyomait fedezte fel a hóban.

Babonás félelemmel követte a nyomokat, melyek egy vadonatúj sírkőig vezettek.

A kő fehér volt, galambszürkével érezett. Az írás fekete.

Járainé Madaras Eszter 1816 - 1999

Sosem volt normális a Norbi, azt beszélük, sokat iszik... Nyilván elírta az évszámot - gondolta az asszony.

De a keserédes mosolyú anygalt és az idézetet akkor is gyönyörűnek látta.

Szilvia sokáig állt a sír előtt, és könnyeinek szikrázó szivárványán át nézte a feliratot:

„Mindegy, hogy ki voltam

Voltam az, ami

Egy hang voltam az Isten énekében

És kár lett volna el nem hangzani.”

Sren Tilesh

Mozimorzsák - filmaprólék

Jimmy Cartwright

Fejlövés / Bullet to the Head

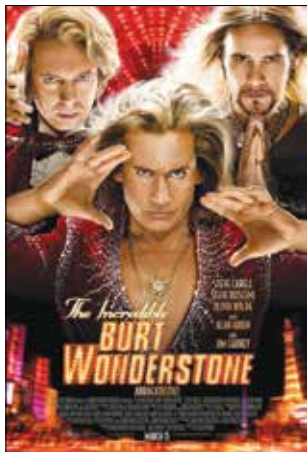

akció, krimi, thriller (2012)

Talán ki lehet jelenteni, hogy egy **Sylvester Stallone** filmben nem lehet csalódni. Annyit ad, amennyit előzetesen el lehet várni tőle, s azt jól. Ez is egy klasszikus Stallone akciófilm, egyszerű, érthető, de kedvelhető történettel, jó humorral, látványos akciójelenetekkel és az elmaradhatatlan csíhi-puhival.

A történet röviden annyi, hogy a bérnyilkos **James Bonomonak (Sly)** egy akció után egy **Keegan (Jason Momoa)** nevű zsoldos megöli a társát, és őt magát is jól elpüföli a mellékhelyiségben. Kiderül, hogy a volt ügyfél olyasmit rejteget, amire a **Robert Nkomo Morel (Adewale Akinuoye-Agbaje)** nevű befolyásos üzletembernek jobban szüksége van, hogy társával **Marcus Baptiste-tal (Christian Slater)** elkerüljenek bizonyos kínos politikai kérdéseket. Közben James nyomába ered egy zsaru, **Taylor Kwon (Sung Kang)** nyomozó, aki a társa meggyilkolása ügyében nyomoz (lásd James és társa film eleji elvégzett megbízását). Persze Kwon megsebesül, James pedig úgy dönt, megmenti, és elviszi egy tetoválóművészhez, **Lisa-hoz (Sarah Shahi)**. Innentől kezdve pedig csak bonyolódnak a szálak, pörögnek az események, míg a film megnyugtató véget nem ér – egy klasszikushoz híven.

A fantasztikus Burt Wonderstone / The Incredible Burt Wonderstone

vígjáték (2013)

Bizonyára mindenkit lenyűgözött gyermekkorában a bűvészek, mágusok, egyéb szemfényvesztők világa. Talán nem csak nekem volt itthon Rodolfo-készletem... Így a mai napig különös érdeklődéssel tekintek az olyan filmekre, amelyek az ilyen emberekről szólnak. 2006-ban két ilyen remek alkotás is kijött (*The Prestige / A tökéletes trükk*, *The Illusionist / A mágus*), amely csodálatos, kosztümös környezetben varázsolta el a nézőt.

Nos, ez a film nem ilyen, nem kosztümös (csak majdnem), viszont mondanivalójával és kellemes humorával

kitűnő szórakozást nyújt. **Burt Wonderstone (Steve Carell)** és **Anton Marvelton (Steve Buscemi)** hányattatott sorsú gyermekek, akik mégis felfedeznek valami rém izgalmas dolgot. Egy nap ugyanis a kis Burt kap egy „varázsdobozt”, amely egy bizonyos **Rance Holloway (Alan Arkin)** bűvész trükkjeit tartalmazza, természetesen a hozzá való kellékekkel. Burt és Anton kitanul minden fortélyt és trükköt, majd meghódítja Las Vegas. Hosszú évekig sikeresek, ám a műsorukra ráférne már némi vérfrissítés, ráadásul feltűnik egy utcai mágus, **Steve Gray (Jim Carrey)**, akinek nyilvánvalóan nincs ki a négy kereke, mondhatni eszelős, és nem átalítja „aprópénzre” váltani tehetségét. Nagyon úgy tűnik, hogy Burt és Anton ideje lejárt, hiszen ki is teszik őket a szállodából, miután a megújodás jegyében kitalált új mutatványuk balul sült el. Ezt követően találkozik Burt az idősek otthonában Rance-el, aki újra feléleszti benne a reményt s a tettvágyat.

Tranz / Trance

krimi, dráma, misztikus (2013)

Vannak olyan filmek, amelyeket elsősorban nem feltétlenül ért meg az ember. Vannak olyan filmek, amelyek után még percekig meredten bámulja a néző a képernyőt / vásznat. Vannak olyan filmek, amelyeken még sokáig lehet tépelődni. A *Tranz* egy ilyen film. Nehéz is róla írni bármit úgy, hogy felkeltse az érdeklődést, de a lényegét meghagyja a nézőnek.

Simon (James McAvoy) egy aukciós ház egyszerű dolgozója. Baj esetén az ő feladata egy komoly széfbe rakni az elrabolható értékeket. **Franck (Vincent Cassel)** egy állhatatos bűnöző, uzsorás,

aki egy igazán komoly kincset szeretne végre birtokolni. **Elizabeth (Rosario Dawson)** egy hipnoterapeuta, aki egy alkalommal úgy dönt, nem csak másoknak segít. Franck úgy dönt tehát, megszerzi magának Francisco Goya – Boszorkányok a levegőben című művét. Persze Simon ezt másképp gondolja, hiszen neki kell a festményt megvédeni. Ebből persze az sült ki, hogy Simon eszméletét veszíti, meg némi emlékezőképességet is, így jelenleg senki sem tudja, hol is van az értékes műtárgy. Itt jön a képbe Elizabeth, aki terápiája segítségével lassan, de biztosan nyomára bukkan... először Francknek és bandájának, majd az ő segítségükkel, némi haszon reményében a festménynek is. Ám a film címe nem az lenne ami, ha minden ilyen egyszerű lenne.

Highland Park

vígjáték, dráma (2013)

Az emberek szerencsejátékokat játszanak, sokan már megszokásból is. Így van ezzel **Lloyd Howard (Billy Burke)** iskolaigazgató, és a Highland Park iskola tanári karának egy része is. Annál is inkább játszanak, mivel az iskola, illetve maga a város – Detroit – is komoly anyagi megpróbáltatásokkal küzd, amelyen a polgármester asszony **Shirley Paine (Parker Posey)** sem igazán segít, és a szokásos politikusi hozzáállással intézi a dolgokat. (Saját és közeli kompániája számára játszik át kisebb-nagyobb állami, adófizetői pénzeket.) Végül odáig fajul a

helyzet, hogy Lloyd kénytelen kirúgni kollégáit, ha csak valami csoda nem történik, ráadásul megkérdőjelezi, helyes-e, hogy több ezer dollárt költöttek már lottóra, miközben abból a pénzből tankönyveket, iskolafelszereléseket is vásárolhattak volna.

Ed (Danny Glover), a már nyugalmazott iskolagondnok azonban úgy látja, ad még egy esélyt a kis társaságnak, és egyik szokásos, több napos horgásztúrájára igyekezve megveszi és kitölti a lottószelvényeket. Távolléte alatt az iskola és a város élete felbolydul, hiszen kihúzzák az évek óta megtett számokat, s bár még senkinek sincs a kezében a nyeremény, majd mindannyian költekezni kezdenek. Ám nem csak a maguk számára, hanem az iskola, a város és a romos könyvtár épületét is elkezdik rendbe tenni, miközben komoly összetűzésbe keverednek a polgármesterrel, aki egyre-másra próbálja őket behálózni, hogy maga is nyerjen az ügyön. Persze nem minden fenéig tejfel.

HomoErgaster

Könnyű nyári irodalmi szuperszendvics: egy Agatha Christie krimi – a könyv, meg a filmváltozatok

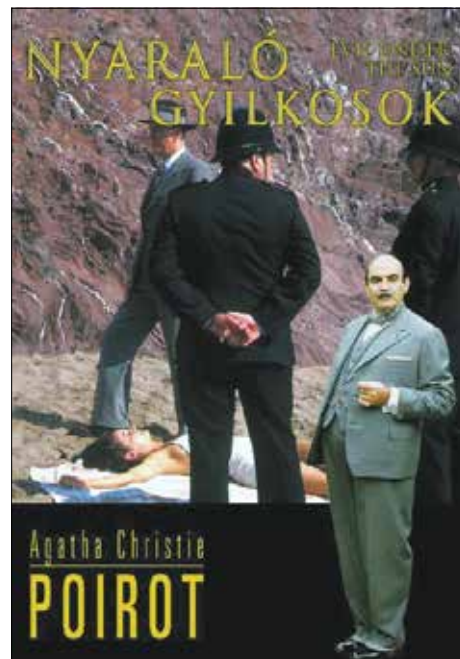
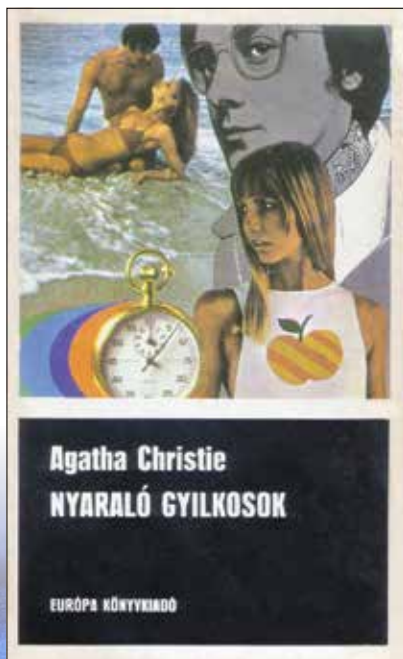
Először is szeretném leszögezni, hogy régebben meglehetősen immunis voltam a krimi műfajra. A science-fiction volt a mindenség. Ezt a meglehetősen áttörhetetlennek látszó védfalat Rejtő Jenő döntötte le. A szimbolikus műszaki zár átvágásának poszt-humusz bravúráját nem a közismert könyveivel, hanem a „Detektív, cowboy, légió” c. írásával vitte véghez. Ebben a vidám kabaré-darabhoz hasonlatos műben önmagát és az egész „ponyva-irodalmat” figurázta ki a szerző. Rejtő művei bárkinek belépőül szolgálhatnak a „komoly” (bár állítólag ilyen nincs is) krimi birodalmába. Ugyanakkor elárulhatom, hogy az első kedvencem Sherlock Holmes volt, és az egyéb krimik, de legfőképpen Agatha Christie hőse, a kis belga, csak deresedő fejfel hódított meg, elsősorban David Suchet alakításában.

Az ő nyomán kezdtem el olvasni is Christie-t, és újabban már a régebbi filmes adaptációk is érdekelnek. Az írónőtől életem legelső élménye a „Gyilkosság az Orient expresszen” régi, Albert Finney-el készült feldolgozása volt, ezt emlékeim szerint moziban láttam, és mély benyomást tett rám. A könyvet csak jóval később, merő unalomból, egy mező közepén, egy csapatnyi elvetemült tehénre vigyázva olvastam el. Ezek azonban csak felvillanások voltak, Suchet, és az általa megformált Poirot hozta el a mély és kitaró érdeklődést. Az író leg híresebb és legkedveltebb könyvei közé tartozik a tárgyalt mű is. Ez a bűnügyi história több mint érdekes, egy ravaszul kitervelt és ügyesen kivitelezett sztori. Nem mellesleg összefüggő tematikájú más Christie művekkel. A két sztorit, az „Evil under the sun”-t és a nagy párját, A „Halál a Níluson”-t a Suchet főszereplésével készült sorozat hozta a szellemi horizontomra. A „Halál a Níluson” jelenleg is holtversenyben van a „Gyilkosság az Orient expresszen”-nel. Külön örömemre szolgál, hogy mind a ...Níluson..., mind az ...Orient... lemezén extrák is vannak! Egy műsoros DVD megvásárlásának csak így van értelme... meg ha nem helyből 4-5 ezer forint!

Tehát a nyári hónapokban, a strandolás-nyaralás közepette, amikor egy kissé pang a szellemi szuperhorizont, belevágtam begy ún. „könnyű” műfaj, egy krimi, egy Agatha Christie olvasásába. Konkrétan „Nyaraló gyilkosok - Evil under the sun” c. történetébe.

A felszínre tervezett szórakozás egy idő múlva átcsapott mélyebb érdeklődésbe, mivel a történet nyakatekert rejtélye mellett a két filmváltozat érdekes megoldásai, eltérő dramaturgiai fogásai is árnyalták Poirot mester ezen kalandját. Amikor a regényt elkezdtem olvasni, rájöttem arra, hogy az 1982-es Peter Ustinov főszerepével készült film jelentősen eltér az eredetitől, de még inkább így van ez az általam előbb megismert 2001-es, David Suchet féle változatnál. Ez a történet – bevallom – amíg az Ustinov-féle nem került elő, csak egy volt a többi közt. Az 1982-es filmváltozat DVD-n indította el a lavinát. Megvettem a könyvet, és olvasni kezdtem, újraneztem a 2001-es Suchet változatot. Hirtelen tudatára ébredtem, milyen érdekes különbségek vannak, és bőszen találgatni kezdtem az okait! Az ok valószínűleg elsősorban a két különböző időszakban gyökeredzhet: 1982 és 2001 közötti eltelt időben megváltozott szemléletmódban, modorosságban, de talán leginkább abban keresendő, hogy a régi feldolgozás különálló mozifilm, míg az újkori egy hosszú sorozat része.

A 2011-es Agatha Christie Krimi kalauzban a sorozatról azt írják, hogy az alkotók igencsak eleresztették a fantáziájukat, a forgatókönyvírók alakígtatták, felnagyították a történeteket, hisz némelyik csupán egy nyúl farknyi novella. Így történhetett meg, hogy noha az eredetiben nem is szerepelnek, a 2001-es változatban Hastings kapitány, Miss Lemon és Poirot régi barátja, Japp főfelügyelő is feltűnik. A történet egy előkelő nyaralóhelyen esik meg, ahol kőgazdag különcök és hírességek mulatják az időt. Leathercombe nevű falu melletti festői helyen, a szálloda, öblök és sziklabarlangok, ezek a helyszínek. A gyilkosság egy öbölben történik, megölik Linda Marshall-t, a híres-hírheft revüszínésznőt. Mint ilyenkor az lenni szokott, kiderül, hogy mindenkinek lenne valamilyen oka, de legfőképp lehetősége a büntett elkövetésére, még akkor is, ha az első benyomásra rendben vannak az alibik. A regényben Colgate felügyelő nyomoz, de persze megkéri Poirot-t, hogy segítsen neki. Az író megvillantja a rendőri munka babra részét is, Colgate utasításokat ad az alárendeltjeinek különböző információk ellenőrzésére, ami hosszadalmas rutin. Például hogy mennyi idő alatt lehet legépelni néhány levelet. A kezdetben

Agatha Christie a krimi királynője, a Detection Club oszlopos tagja

Ez a motívum három Poirot történetet kapcsol össze: „A rodoszi háromszög”, „A halál a Níluson” és a „Nyaraló gyilkosok”. Ez a sablon a szerelmi háromszög, mely maga is egy háromszög. Ahogy a szárazon végigkövetjük a fejlődését, amelynek minden esetben egy pszichológiai tétel a tanulsága az emberi lélek sötét rejtelméig. Az első szálát, a Rodoszi háromszöget is önmagától „lopta”, egy 1928-ban megjelent elbeszélése: „A vérfoltos járda” c. alapján írta meg öt évvel később. Ebből fejlesztette tovább a *Death of the Nile*-t, majd a nyaralókat. Tulajdonképpen ez egy trilógia, abban az értelemben, ahogy Sergio Leone dollártrilógiája. Egy nagy alapötlet, három szabad feldolgozásban. A műben utal is a *Halál a Nílusonra*, az egyik karakter a nílusi nyomozás-utazás egyik szereplőjétől értesült a kis belga eme bravúrjáról. Az elején mindjárt többen kérdőre vonják a belgát, hogy netán itt is bűneset után szimatol-e. Poirot elmagyarázza, hogy szórakozni jött ide, de ugyanakkor kifejti, hogy noha ez egy békés, romantikus hely, valójában ideális egy gyilkosság elkövetésére! Miért is ne akadhatna a békés helyen olyasmi, mint egy holttest? Következzen Hercule Poirot magyarázata: „Tegyük fel, hogy van egy ellensége. Ha a lakásán, a hivatalában, az utcán keresi fel... eh bien, arra valamilyen okot kell adnia. De itt a tengerparton minden különösebb ok nélkül összerúghatnak.”

Vagy a másik jellemző előkészítő fogás:

„...- Itt a csempész szigeten nem hevernek holttestek, igaz-e?
- Ah! - mondta Hercule Poirot. - Ez nem egészen így van! - Lefelé mutatott. - Csak tessék megnézni azokat ott, amint ott fekszenek sorban. Mik azok tulajdonképpen? Se nők, se férfiak. Nincs bennük semmi személys. Egyszerűen csak... testek...! Poirot a fekvő alakokra mutatott. - Az egész látoány a párizsi hullaházra emlékeztet.
- De Monsieur Poirot! - Mrs. Gardener meg volt botránkozva.
- Deszkára dobott hús, akárcsak a hentesnél!
- De Monsieur Poirot, nem gondolja, hogy mégiscsak túloz?
- Talán igen - mondta engedékenyen Poirot.”

Az olvasó azonban egy krimit tart a kezében, és ezért pontosan tudja, hogy a kis ember nem túloz.

Aztán a Poirot által lehetségesnek vélt bűntény meg is történik! A közeli Pixy-öbölben követik el, mely egy kicsiny beugró csak a nagyobb Sirály-öbölben. Az áldozatot Patrick Redfern - akit 1982-ben Nicholas Clay alakít, 2001-ben pedig Michael Higgs - és Miss Brewster találja meg, így az ő alibiük rendben, ők nem tehetők... illetve azért a szürke agysejtecskék rendesen megkavarják a kedves olvasót! Christie-t azért élvezetes olvasni, mert a vénkisasszony hőse vagy a külföldi különc mindig rámutat: semmi

sem biztos, amit annak vélünk! 1982-ben a hátán, míg 2001-ben a hasán fekszik az áldozat. A regényben: „Arlena Marshall széttárt karokkal, s arccal a földnek feküdt a fövényen.”

Lássuk a sztori kivonatát, két változatban, a két film alapján:

1982

„Hercule Poirot-t egy biztosítási cég felkéri, hogy segítsen kideríteni két rejtélyes esetet: először is egy női holttestre bukannak egy mocsárban, majd egy értékes ékszerrel, amelyet a cég biztosít, kiderül, hogy hamisítvány. Poirot megtudja, hogy a gyémántot Arlena Marshall újdonsült férjétől, Sir Horace Platt-tól kapta. A házaspár éppen nászútját tölti egy trópusi szigeten, ahova utánuk utazik a belga magánnyomozó is. Nem kell hozzá azonban sok idő, hogy Poirot rájöjjön arra, hogy a szigeten mindenki utálja Arlene-t. Ezért aztán azon sem lepődik meg, amikor egy szép napon rábukkannak az asszony holttestére...”

Sir Horace Blatt (Colin Blakely), a gyémántját hajszoló gyagya milliomos (balról)

2001

„...Hercule Poirot mester, a kiváló képességű magán-detektív, aki jelenleg éppen a dél-angliai Devon-szigetén kúrálja magát. Az elegáns szállóban népes vendégsereg gyűlt össze. A nyaralók között ott van Kenneth Marshall és ifjú felesége, Arlena Stuart is. A békés idillt úgy tűnik, semmi sem zavarja meg, ám ekkor váratlan dolog történik. A tengerparton rábukkannak Arlena Stuart holttestére. Megfojtották. Először úgy tűnik, hogy a gyilkosság indoka féltékenység, hiszen Arlena nyíltan flörtölt a szállóban. Ám hamarosan kiderül, hogy ennél sötétebb titkok rejlenek az ügy hátterében. Mindenki gyanús. Poirot nyomozni kezd...”

A régi változat szereplői közül néhányukkal foglalkoznék egy kicsit

Nicholas Clay, az ügyeletes szépfiú, az Excalibur sztárja.

Az előbb említett Nicholas Clay, aki 82-ben Patrick Redfern-t alakítja, egy évvel korábban az *Excalibur* című történelmi fantasyban alakította Lancelot lovagot. Ez a film egyébként zajos siker volt, még pedig erős, szuggesztív dark stílusa, látomásossága és naturalis csatajelenetei miatt. Képileg és sztorivezetésben is újító egy film, a keménység-naturalizmus felé. Rendezte John Milius, zene Wagner... a többit lehet sejteni. Ajánlom megnézni! Clay a kor egyik ügyeletes szépfiúja. Ebben a minőségében mind Lancelotként, mind Redfern-ként meggyőző. Viszont roppant kíváncsi lennék rá, hogy a '75-ös „*Terror of Frankenstein*”-ben mit is játszott... csak nem a szörnyet? A gyilkolászós nyaralás utáni évben szintén egy krimi következett számára, és szintén súlyos klasszis: „*A sátán kutyája*”. Jack Stapletont játszotta benne. Majd a következő évben ismét nem semmi film: „*Pompei utolsó napjai*” c. tv sorozat! Ebben Glaucus szerepét kapta!

Colin Blakey pedig, aki a kissé idiotának tűnő milliomosként a gyémántját siratja, se piskóta. 1970-ben a „*Private life of Sherlock*

Holmes"-ban Dr. Watsont játssza, majd 1974-ben a világsiker „Gyilkosság az Orient expresszen”-ben Hardman karakterét. De a Rózsaszínű párdúc filmekben – ez egy sikeres krimiparódia sorozat – is feltűnik. 1978-ban a Rajmond Chaldler-féle „Big sleep” – „Nagy álom” következik!

Roddy McDovall, aki Rex Brevstert formálja meg, néhány évvel később majd egy fontos film szereplője lesz! A „Fright night”, magyarul „Frászkarika” c. 1985-ös amerikai horror-vígjátékban, Peter Vincent szerepében az ijedős horror tv-sztárt alakítja. Ez a film a VHS korszak nagy sikere, nekem is nagyon bejött. Vicces és húzós egyszerre.

Roddy McDovall (Rex Brevster) néhány évvel később a Frászkarikában

Ezen a ponton érdemes kitérni a humorosságra. A regény finoman ironizál a jellemekkel, és viselkedésükkel. Az ironia amúgy is megfigyelhetően erős oldala az írónőnek. Úgy látom a David Suchet-féle filmváltozat visszafogottabban humoros. Suchet a finom árnyalatok felé mutat a figura allűrjeivel és szituációkkal, Christie szellemiségében. Persze ez egy más színészi technikából is következik, más megközelítés, meg stb...

Sir Peter Ustinov Poirotként a Nyaraló gyilkosokban.

Ellenben a Peter Ustinovos változat harsányabb és ellenállhatatlanul vicces, de közben azért megfelelően drámai is. A humor kategóriában egyértelműen '82 győzött, szerintem. Nem azért, mert Rex Brevster egy erőlködő mókamester, aki mindenkit idegesít egy kissé, a humor forrása Peter Ustinov alakítása! A többiek is komikusak, vagy kissé idióták időnként, ami lehet, hogy némi túljátszás és egy meghaladott modorosság eredménye. Viszont Ustinov Poirotja komikus, de úgy, hogy közben szerethető is. Hozzáteszem, hogy a szinkronban Inke László hangja még dob is rajta egyet! A legjobb az a jelenet, amikor példátlan módon a kis belgát „úszni” látjuk! Korabeli úszódresszébe (röhejesen fest, egy hatalmas P betű van ráhímezve!) előzékenyen segít Arlena Marshallnak a csónakját vízre tolni, ezután szétnéz, mint egy összeesküvő.

Miss Rőfivel a Muppet Show-ban.

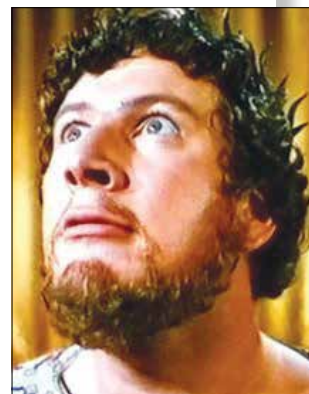
Nem látja senki. Ekkor következik számomra a legviccesebb úszásimitáció, amit valaha is láttam, ellenállhatatlanul nevetésre ingerel! Később egy beszélgetőtársától aggódva kérdezi vissza, amikor az arról érdeklődik, hogy jól úszott-e:

– Ön látott?

– Nem – hangzik a felelet, és erre a kis belga megnyugodva megerősíti, hogy úszott. Rendkívül mulatságos, amellet, hogy sem a regényben, sem a 2001-es filmben nincs ilyen, sőt kétlem, hogy a detektívünk valaha is fürdött nyílt vízben, legyen az medence vagy tenger. Neki a vidék egy koszos, poros sivatag, a tengert meg egyenesen utálja, csak a városban érzi jól magát. Nézzük Peter Ustinov további fontos, Agatha Christie filmekbéli alakításait:

- 1985. Vacsora tizenháromban
- 1985. Tizenhárman vacsorára
- 1986. Gloriett a hullának
- 1986. Gyilkosság három felvonásban
- 1988. Randevű a halállal

Ustinov remekül hozta a nyomozó figuráját. Emellett megdöbbentő, de olyan filmekben játszott, mint az 1960-as „Spartacus” mozifilm – Batitástust – vagy az 1951-es „Quo vadis” – Néró –, az 1970-es „Názáreti Jézus”, 1980-as „80 nap alatt a Föld körül”. Ezen kívül rendezett, forgatókönyveket írt és producerkedett is. Érdekesség: az 1985-ös, „Vacsora tizenháromban” (Thirteen at Dinner) c. fímben Japp főfelügyelő szerepében David Suchet látható, míg Poirot-ot Peter Ustinov játssza. Talán megbocsát az olvasó, ha még megosztom vele Sir Peter Alexander Ustinov színész, producer, rendező néhány érdekes bölcsességét, szerintem nagyon jók és igazak:

Nero-ként a Quo Vadisban

- 1/ Az igazság olyan, mint egy fényes csillár: a szobában lévők számára látható, de mindegyikük más szemszögből látja.
- 2/ A terrorizmus a szegények háborúja, a háború a gazdagok terrorizmusa.
- 3/ A nevetés megszállottja vagyok... Véleményem szerint ez a legcivilizáltabb zene, amely csak létezik.
- 4/ A feladatot, nem pedig magunkat kell komolyan venni.
- 5/ Az embereket a hit választja szét. A kételkedés egyesíti őket.
- 6/ A komédia egy vicces módja a komolyságnak.
- 7/ Ha Michelangelo ma élne, a Vogue magazinnál dolgozna.

Sir Ustinov két arca: az ifjú titán, és az öreg, bölcs bohóc.

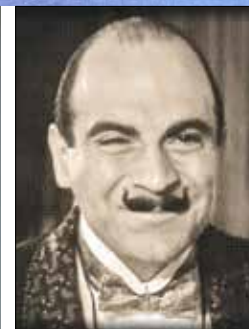
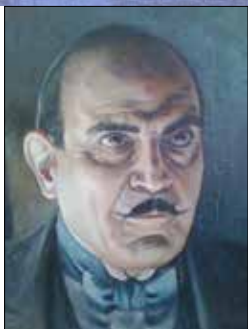

Vissza a filmekhez.

A két mozi erősen eltér egymástól, noha a keret, az alapsztori ugyanaz. Most szubjektív módon kiemelek néhányat úgy, hogy megpróbálom azért nem agyonütni az élményt se, amit a filmek megnézése jelent. Példának okáért Linda Marshall figurája a regényben öngyilkosságot kísérel meg, ez egyik filmváltozatban se szerepel. A mostohagyerek alakja a leírva elég árnyalt, el lehet képzelni a harmincas évek kamaszát. A mostohaanyjához való ellenséges viszonyát a '82-es verzió feltupírozza, végletesen kihangsúlyozza, nyilvánvaló céllal. De a regényben ez az ellenségesség jelentős részben a kamasz lány lelkivilágában gyökerező előítélet és tapasztalatlanság. A rosszul felmért jellemek, hibás következtetések összessége. A gyerekklány gyűlölködése egy érett asszonnyal szemben. Az új évezred filmváltozatában megdöbbentő változtatással éltek: a lányból egy fiú lett! Linda Marshall helyett a karakter Lionel Marshallá vált! De hogy mire fel, azt nem sikerült eddig megtudnom... Poirot kéne ehhez. Sajna a lemezen nincs kisfilm az így készült kategóriából, pedig erre aztán pizszokul kíváncsi lennék! '82-ben Lindát *Emily Hone* játszotta, míg a nemcsere után Lionel-t *Russel Tovey*. Lionellel egy új nyomot vezetnek be a történet idővonalába: egy rádióműsort, ami a fiú kedvence. Tulajdonképpen szellemes fogás, és illik is a '30-as évekbe, talán magának az írónőnek is tetszett volna a dolog. A lány-fiút gyanúba keverő nyom is érdekesen változik. A regényben Linda napozik-úszik, a filmekben Linda-Lionel úszik. Az öbölben találnak egy tárgyat: egy törött pipát, ami Kenneth Marshall-é, - 82-ben Patrick Redfern pipázik, ami egy pluszt eredményez a finisben - a könyvben Lindát inkább a vudu mágiával fűszerezi az írónő, amit a filmek hanyagolnak. 2001-ben Poirot Lionel szemüvegét találja meg. '82-ben nincs létra, helyette az üvegcsé repül a tengerbe. Az üvegcsé 2001-ben is repül, de itt széttrörik egy lépcsőn, hogy Poirot megtalálhassa. A régebbi változatban a Rex Brevster nevű karakter orra előtt zúg a tengerbe az illatszeres tégely. Ez azért érdekes, mert a regényben is a tengerbe dobják, de ott Poirot ezt kikövetkezteti, mégpedig az éles szemével, tudniillik észreveszi a hiányt. Persze ezt dramatizálni kellett a filmekben. A filmekben az üveg nagy hangsúlyt kap, a 2001-es változatban egyenesen az egyik nyomra vezető jel. '82-ben Rex Brevster beszámolója a nyom. Rex Brevster alakja ebben a filmváltozatban egy érdekes csinálmány, akit Emily Brewster eredeti figurájából kreáltak, ismeretlen okból, összevonva Horace Blatt tréfamester tulajdonságaival, aki 2001-ben kábítószercsempész. Szóval itt ismét megváltoztatták egy szereplő nemét, bár ebben az esetben talán ez jobban sikerült. Ami az érdekes, hogy a kábítószeres vonalat a '82-es filmből teljesen kihagyják, míg a 2001-esben felnagyítják, és bevonják Barry őrnagyot, ugyanis az írónő ezt csak futólag érinti a regényében, szinte csak feltételezésként, mellékszálként. Ez egy nyilvánvalóan kortünet. '82-ben ez a téma még nem volt annyira filmtéma, mint manapság, 2001-ben viszont egy mellékszálként használták, ami megtéveszti a nézőt. Ez teljesen jogos, habár az alkotó csak érinti a kábszert, pontosan azzal a céllal, hogy kavarjon. Fölöttébb tanulságos korlenyomat ennek az elemnek a figyelése a regény-két film sorozatban. Horace Blatt a kulcsfigura ebben. A személye '82-ben egy ostoba milliommós, aki a gyémántját hajszoja, míg 2001-ben ő a kidomborított és plusz vonalon futó kábszeres ügy egyik főszereplője, akit Barry őrnagy a Scotland Yard kábítószercsempészosztályának ügynökeként követ nyomon.

David Suchet Poirot arcai...

Myra és Odell Gardener alakja a regényben egy hű kép a harmincas évek idealizált amerikai házaspárjáról, ahogy azt Angliában ekkortájt képzelik. Mr. Odell általában csak rövid megjegyzéseket kockáztat meg a felesége jelenlétében, ilyet hogy: „Igen édesem!” A '82-es filmben dörzsölt színháztulajdonos, akit a sztárja, Arlena elvesztése csóddal fenyeget, ezért egy színdarabbal üldözi a visszavonult divát. Az új változatból teljesen kihagyták őket, vagy ha mégis jelen vannak, totál jelentéktelenek, én nem találok velük. '82-ben motoros csónakkal száguldozik Redfern, 2001-ben visszatértek az evezéshez. A 20 éve folyamatosan tengeri beteg Poirot - az ő állítása! - '82-ben vidáman hajókirándul egy szigetre. 2001-ben egy vékony sávnyi gázlón való átkelés, egy fura, magasított járművön is - ami koszos, és bűdös, Suchet kiváló alakítása! - megviseli.

Az is lényeges különbség, hogy a 2001-es változatba a nagy népszerűségnek örvendő Japp felügyelőt, Arthur Hastings kapitányt és Miss Lemon, a titkárnők gyöngyét is beleírták, bár eredetileg nem szerepelnek. Bár Japp itt csak kérdezősködik, értetlenkedik, és a korabeli Punc nevű politikai élclapot olvasgatja, Miss Lemon már annál aktívabb. A szépen összegyűlt nagy csapat behúzza, Poirot agyal és titkolózik, a derék Japp és Hastings vadul találgat, de mellé Miss Lemon végrehajtja Poirot összes utasítását, így nem lehet kétséges a kimenetel.

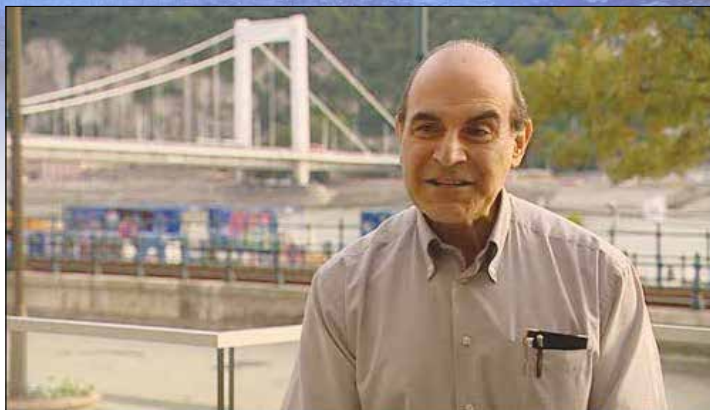
Mint a filmek ismertetőjénél láthattuk, feldolgozásonként erősen változik a motiváció, hogy miért is van a helyszínen a belga. A regényben csupán üdülni megy, '82-ben egy biztosítási ügy, ékszerhamisítással összefüggésben, 2001-ben pedig Hastings új éttermében lesz rosszul Poirot, és gyógyulni megy oda - eléggé vonatkozva! Bár ez jelentősen eltér az eredetitől, az alkotók brillíroztak, remek keretet találva ki a sztorinak, másfelől alkalmat adtak a *David Suchet - Hugh Fraser - Philip Jackson - Pauline Moran* kvartettnek, hogy tündököljenek szerepkörükben. Ezért nem lehetünk elég hálásak! Suchet mestere a részleteknek, a kedves néző szinte jobban élvezi ezeket a Poirot-ös nüanszokat, mint a

Jelenet a 2001-es Nyaraló gyilkosokból.

David Suchet Budapesten

történet! Az a helyzet, hogy - nem csak nekem - ez adja ezen változatok savát-borsát, a főszereplő és a kezére dolgozó többi szereplő láthatóan élvezettel előadott játéka. Például az egészségkúra szenvedései: a kaja mennyisége, és minősége, valamint egy igen vicces jelenet az izasztófülkékkel! Ezek még markánsan megkülönböztetik a régebbi verziótól. Meg még valami: a szintén elég egyértelmű politikai állásfoglalás. Az író nem ennyire egyértelmű, elsősorban azért, mert, mint kortárs nincs a mai tudásunk birtokában. Persze a szemlélete hamisíthatatlanul brit, de csak az általános korabeli közhangulat szintjén.

Most következzenek a karakterek a regényből:

- Barry őrnagy, nyugalmazott tiszt Indiából
- Horace Blatt, a tréfamester, akit mindenki nyomasztónak talál
- Emily Brewster, sportos, szókimondó hölgy
- Mrs. Castle, a Jolly Roger szálloda - az események helyszíne - igazgatónöje
- Colgate felügyelő, a körzet kirendelt rendőrnagyja
- Rosamund Darnley, híres ruhasalon tulajdonos, Kenneth Marshall régi barátja
- Carrie Gardener, férjével a szálló amerikai vendége
- Odell Gardener, szelíd modora van és száraz humora, de csak ha a felesége nem hallja
- Stephen Lane nagytiszteltető úr, kissé fanatikus pap
- Arlena Marshall, a lánykori neve Helen Stuart, visszavonult revü- és operettszínésznő... az áldozat
- Kenneth Marshall kapitány, Rosamund Darnley jóbarátja, szenvedélyesen megmenti a nőket úgy, hogy feleségül veszi őket, csak éppen azt nem veszi el, aki leginkább megértené
- Linda Marshall, Kenneth Marshall édes-, Arlena Marshall mostohalánya, 16 éves, lázad
- Gladys Narracott, a szálló alkalmazottja
- Dr. Neasdon, a körzeti rendőrorvos
- Phillips őrmester, Weston ezredes polgári ruhás beosztottja
- Christine Redfern, Patrick Redfern korábban tanárnő felesége
- Patrick Redfern, az emberi faj mintapéldánya, a szívbetegesztő pasi
- Weston ezredes, a közeli St. Loo bajszos redőrkapitánya, Poirot régi barátja

Egy kép a PC-játékból

Fontosabb szereplők 1982-ben:

- Maggie Smith (Daphne Castle)
- Hercule Poirot-Peter Ustinov
- Sir Horace Blatt-Colin Blakely
- Christine Redfern-Jane Birkin
- Patrick Redfern-Nicholas Clay
- Daphane Castle-Maggie Smith
- Rex Brevster-Roddy McDovall
- Myra Gardener-Sylvia Miles
- Odell Gardener-James Mason
- Kenneth Marshall-Denis Quilley
- Arena Marshall-Diana Rigg
- Linda Marshall-Emily Hone

Fontosabb szereplők 2001-ben:

- David Suchet-Hercule Poirot
- Hugh Fraser-Arthur Hastings kapitány
- Philip Jackson-James Japp rendőrfőnök
- Pauline Moran-Miss Felicity Lemon
- Michael Higgs-Patrick Redfern
- Louise Delamere-Arlena Stuart
- Tazmin Malleon-Christine Redfern
- Tim Meats-Stephen Lane tiszteltetés
- David Mallinson-Kenneth Marshall
- Russel Tovey-Lionell Marshall
- Carolin Pickless-Emily Brewster
- David Timson-Horace Blatt
- Rosalind March-Mrs. Castle

Befejezésül

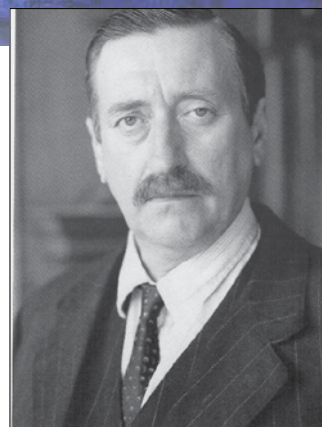
Azon nem lepődtem meg, hogy a történetet már kiadták hangoskönyvön, azon viszont igen, hogy létezik PC játékon is! Korhatára: 7 év, kategóriája: kaland. 2008-ban jelent meg, ismertetője szerint újabb nyomozós kalandjáték egy klasszikusból, nem a klasszikus történet szerint. Sose vonzott a játék a masinával, másra használom alapvetően, de ez azért egy pillanatra megkísértett!

Olvastam egy hírt a neten, nem is vagyok benne biztos, hogy igaz-e, vagy csak etetés, miszerint David Suchet már nem Poirot, mivel valami új törvény értelmében a brit produkciókban arányosan kell szerepeltetni más nemzetiségű színészeket is. Emiatt a Suchettel leforgatott utolsó részeket újravesszik, és pedig a hírek szerint Jean Claude van Damme belga színésszel! Ó lesz Poirot!? Utólagos információ szerint, ez csak egy április elsejei tréfa. Hála Istennek!

<http://www.filmtett.ro/hir/2121/atalakulnak-agatha-christie-klaszikus-detektivfigurai>

<http://thecelebritycafe.com/feature/jean-claude-van-damme-play-hercule-poirot-04-01-2011>

Külön köszönet a szentesi antikoáriumoknak, a Kincsesláda antikoáriumnak és a Babilonnak, amelyek az olcsó lelőhelyei az Agatha Christie krimiknek!

to Tamas
with best wishes
Philip Jackson

Philip Jackson (James Japp)**Hugh Fraser
(Arthur Hastings)**

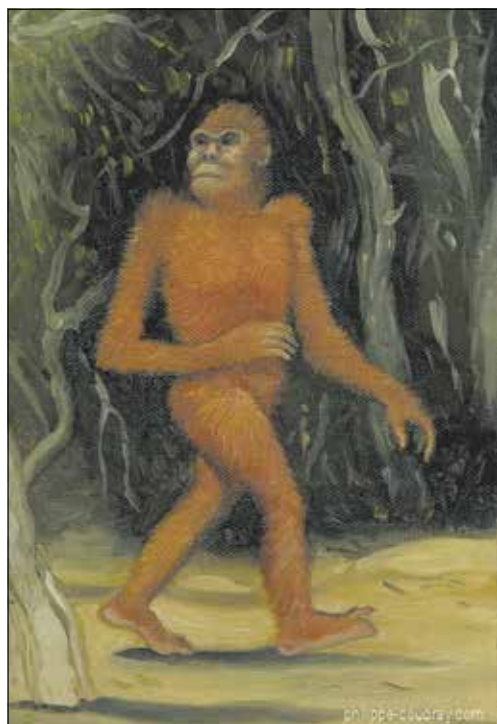

Majomemberek az emberiség bölcsőjéből

Az őseink, vagy az örököseink?

Orosz István

Afrika mindig is a rejtélyek és a varázslat földje volt. A megfoghatatlan ősvadon, amely romantikájával és vadságával lenyűgözte a Nyugat emberét, talán azért, mert a tudat alatt érezzük, hogy az ember ősei itt fejlődtek ki, ezért olyan Afrikába menni, mintha egy kicsit hazatérnénk. Azonban mi van, ha ezek a lények, az ember őseinek rokonai még ma is élnek, vagy talán egy új emberféle kialakulásának lehattunk tanúi? A szemtanúk beszámolóit és a helyi törzsek legendái arra engednek következtetni, hogy talán Afrika szíve még rejtget titkokat.

Kakundari, sehite, avagy agogwe.

környéket. Egy tisztáson állt lesben, de nem volt arra felkészülve, amit végül meglátott...

A fák közül két alak lépett ki. Másfél méter magasak voltak, egyenesen álltak, a testüket pedig vörösésbarna bunda borította. A két majomember átsétált a tisztáson. Hichens követni akarta őket, de a bozótban nehéz volt követni a lábnymaikat. A vele lévő őslakos vadász agogwének nevezte a teremtményt, szerinte annyira ritkák, hogy csak egyszer láthatja őket az ember életében, és balszerencsét hoznak.

Az agogwe színre lép...

Amikor Hitchens hazatért, senki nem hitte el a beszámolóját. A közönség szkeptikusan állt hozzá, és viccet csináltak a kapitányból. 1938-ban azonban a londoni Discovery magazinba egy levél érkezett. A feladó – Cuthbert Burgoyne – azt írta, hogy 1927-ben ő és a felesége egy japán teherszállító hajón utaztak, Portugál Kelet-Afrika partjainál. Egyszer csak észrevették, hogy a parton több tucatnyi pávián van. A majmok a parton lévő halakat és kagylókat gyűjtögettek. A férfi észrevett köztük kettő teljesen fehér példányt. A távcsövön figyelték a majomhordát 12-szeres nagyításban, amikor hirtelen feltűnt két emberszerű alak. Burgoyne másfél méteresre becsülte a magasságukat, tökéletesen jártak két

lábán, és volt bennük valami kecses. A két teremtmény besétált a páviánok közé, de azok mintha észre se vették volna a két furcsa figurát.

Cuthbert szerint ezek a lények nem lehettek állatok. Később egy barátja, aki mellesleg hobbiból vadászott, elmesélte, hogy egyszer látott hasonló teremtményeket. A férfi a feleségével és még három bennszülöttel a vadonban voltak, amikor meglátták, hogy a bozótban három szőrös emberszerű lény sétált, egy hím, egy nőstény és egy fiatalokú egyed. A bennszülöttek nem engedték neki, hogy tüzet nyissanak a különös teremtményekre.

Charles Cordier állatbefogóként dolgozott Afrikában az 1950-es évek végén és a '60-as évek elején. Zairében épp ellenőrizte a kirakott hurokcsapdákat, amikor meglátta, hogy az egyik nem mindennapi zsákmányt fogott be. A lény a hasán feküdt, megfordult, felült, levette a hurkot a lábáról, majd elsétált. A férfival tartó helyi lakos nem tett semmit. Cordier jól meg tudta figyelni a különös teremtményt. A lénynek a többi beszámolóhoz hasonlóan a testét vörösésbarna gyapjas bunda borította, de alóla elősejlett a sárgásvörös bőre. Az arca egy majoméra emlékeztetett, de a homlokcsontja nem volt annyira kiálló, ahogy az állkapcsa sem volt előreugró.

Azonban nem csak az agogwe az egyetlen majomember, ami Afrika földjét járja.

Nagyláb Afrikában...

Kenyában a Ngololo nevű óriástermetű majomembert vélik látni. A teremtmény állítólag 2 és fél méter magas, a testét szürke szőrzet borítja. Majomszerű arca, nagy szemei és hatalmas fülei vannak a beszámolók szerint.

1959-ben a dél-nyugat afrikai Windhoek közelében a gazdálkodók földjeit egy különös majom fosztogatta. A teremtmény nem csak a terményeket lopta, hanem elragadta az élelmiszert és a takarókat is. Egy Thuy Maritz nevű farmer a teremtmény nyomába eredt, de hamar elvesztette a nyomát a sziklás tálalagmeglepőbb volt, hogy a nyomok arról árulkodtak, hogy a teremtmény két lábon jár!

Ugyan ahhoz a fajhoz tartozhat a Ghánai Tano óriás. A karjai – bár ez túlzás – olyan vastagok voltak, mint egy felnőtt férfi. Fehér bőrét fekete bunda takarta. A feje lapos volt, majoméra emlékeztető pofájában nagy fejek ültek. Állítólag amikor hideg volt, egy tehénbőrbe burkolózott. 1911-ben többször is lecsapott, nőket és gyermekeket ragadott el. Ezeket később kibelevé és megcsönkítva találták meg, és csak egy dologtól rettent meg, a tüztől...

Tano óriás

Australopithecus robustus

Attilio Gatti parancsnok, híres Afrika-felfedező, író és filmrendező a pigmeusoktól egy muhalu nevű bestiáról hallott. A teremtmény emberszerű volt és nagyobb, mint egy ember. A testét fekete bunda borította, ami az arcán fehér volt. A felfedező hordárokat keresett az egyik faluban, amikor az egyik helyi lakos odarohant hozzá, és azt mondta, hogy a muhalu leütötte. Gatti követte, egy tisztásra jutottak, ahol egy hatalmas lábnyom volt és néhány fekete szőrszál.

A szavanna vadembere

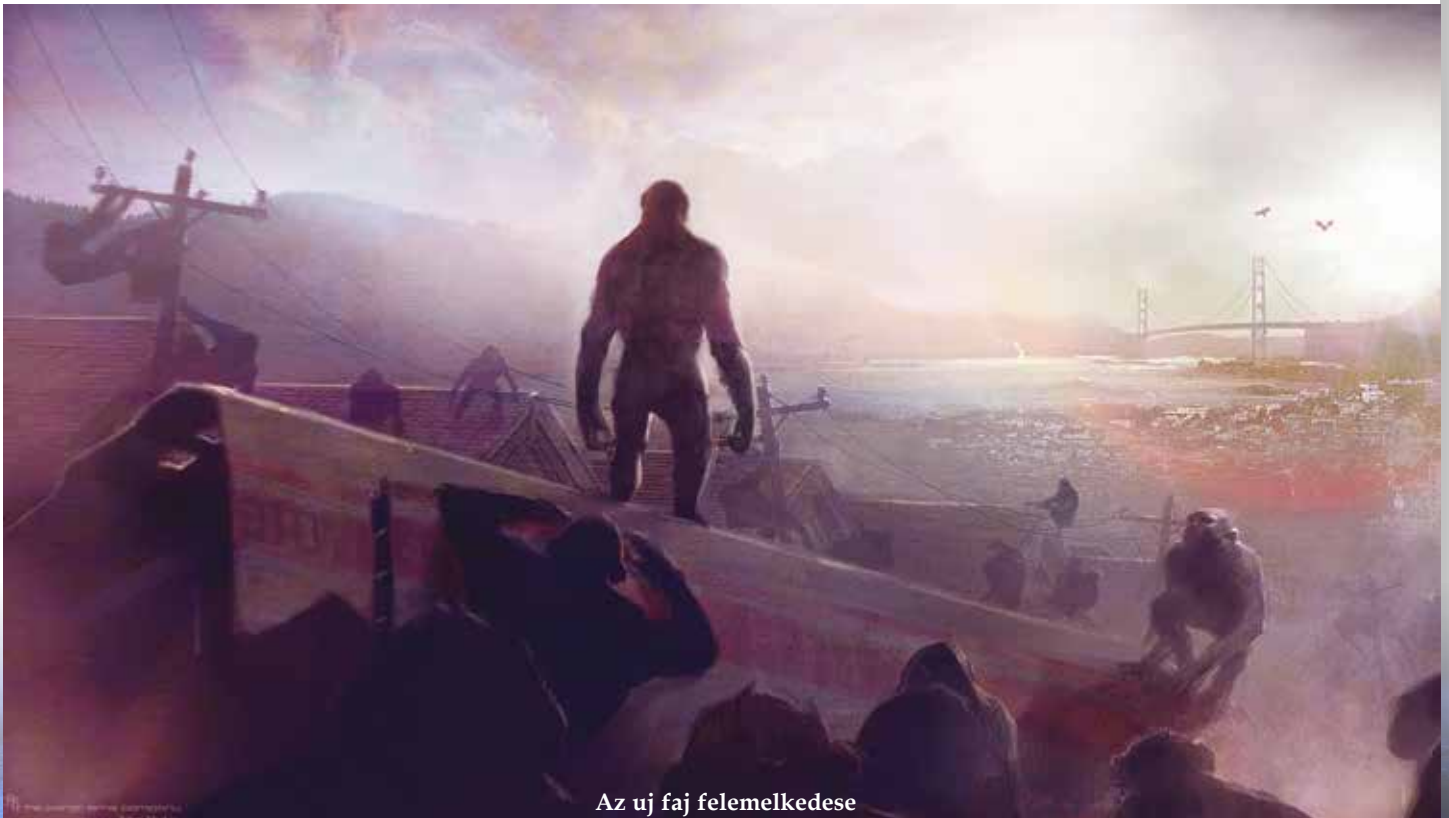
1867 végén egy halálos járvány kiirtotta az állatkertekben és cirkuszokban lévő oroszlánok nagy részét. Az állományt a vadonból kellett pótolni, így a befogott nagymacskák ára hihetetlenül megnőtt. Egy állatbefogó egy nagy hamburgi állatháznak dolgozott. 42 helyit dolgoztatott, egy reggel az egyik kelepében egy halott hím oroszlánra bukkant. Az állatot valami hegyes fegyver-

Koolakamba

A 19. század óta vannak beszámolók egy nagy természetű, a csimpánznál laposabb arcú, két lábon járó emberszabású majomfajról, ami a mai Kamerun és Gabon területén tűnik fel. A nevét az általa kiejtett kooloo hangról kapta. Egy Koppenfelds nevű tudós szerint a gorilla és a csimpánz hibridjéről lehet szó. 1996-ban pedig előkerült az új majomfaj példányáról egy kép. Valószínűleg a csimpánz egy másik alfaja.

rel ölték meg, a gödörtől pedig nagy, emberszerű lábnyomok vezettek. A férfi maga mellé vette a négy legjobb emberét, puskát adott a kezükbe, és 10 dollár jutalmat ajánlott fel annak, aki lelövi az elkövetőt. A befogó és az emberei épp egy bozótot derítettek fel, mikor puskalövést hallottak. Odamentek, hogy megnézzék, mi történt. Ekkor az egyik fa mögül előugrott egy óriási vadember, majd egy bunkóval agyonverte az állatbefogó egyik társát. A helyi férfi azonnal szörnyethalt. Másnap az európai és egy fiatal férfi indultak el, hogy levadásszák a különös látogatót. A vadembert egy fa tetején találták meg. A vadbefogó és a társa tüzet nyitottak a hatalmas természetű alakra, mire az földöntúli üvöltés kíséretében leesett a fáról. A teremtmény letört egy faágat, feltápáskodott, aztán elindult feléjük. A vadbefogó nem teketóriázott, felemelte a puskáját, és pont a vadember szeme közé lőtt. Miután végeztek vele, lemérték, több mint két méter magas volt és hihetetlenül izmos. A bennszülöttek nem tudták megmondani, hogy a különös férfi melyik törzshöz tartozhatott...

Az új faj felemelkedése

Australopithecusok

Az emberiség bölcsője

Afrikában alakult ki az a lény, amit embernek hívunk. Az őseink sokáig itt éltek és fejlődtek itt. Itt álltunk két lábra, ezen a kontinensen tanultuk meg a szerszámkészítést, valamint innen indultak meg az ember nagy kivándorlási hullámai. Elsőnek a Homo Ergaster indult el innen, később benépesítette Európát és Afrikát, később kifejlődtek belőle a homo sapiens különféle válfajai.

A fejlett homo erectus sokáig együtt élt az ősbibb típusú australopithecusokkal. Ezek a teremtmények a majom és az ember keverékének tünnek. Voltak karcsú, mozgékony mindenevő

válfajaik és sokkal erőteljesebb, robusztusabb növényevő fajok. A tudomány állása szerint a nagy termetű australopithecusok maradtak fent a legkésőbb ideig, de a homo erectusok valószínűleg könnyen elejthető zsákmányállatnak tekintették és levadászták őket.

Azonban nem lehetséges, hogy talán a mi korai őseink félmunkát végeztek, és néhány populáció megélte a jelenkort?

Vagy lehetséges, hogy Afrika sötét mélyén, az emberiség tudtán kívül az evolúció már előállt azzal a fajjal, ami egy napon kirajzik a sötét kontinensről és benépesíti a Földet?

Felfegyverkezett csimpánzok

Egy kutatócsoport megfigyelte, hogy a nyugati, szavannalaki csimpánzok egy szenegáli populációja lándzsákat készít. A majmok letörlik az ágakat, megszabadítják a levelektől, és a fogaikkal lehántják a kérget, és kiélelik a végét. A kedvenc táplálékuk az éjszaka aktív szenegáli galágó. Amikor ezek a félmajmok nappal egy odúban alszanak, akkor a csimpánzok megdöfködik a fegyvereikkel ezeket, majd kihúzzák, és megnyalják a lándzsa végét, ezzel ellenőrizve, hogy véres-e. Érdekesség, hogy ezek a csimpánzok az első emberősökhöz hasonló körülmények között élnek. Régészeti leletek pedig bebizonyították, hogy a csimpánzok már 4300 éve használtak a dió feltörésére kőkalapácsokat. Nem minket utánozva tanultak meg eszközöket csinálni, ahogy egyből gondoltuk, hanem maguktól...

Történelmi érdekességek - XII. Károly svéd király

Kapitány

XII. Károly svéd király (1682-1718, uralkodott 1697-1718 között) elég furcsa figura volt. Bár kiváló katona volt, és sokan úgy tekintenek rá, mint a svéd katonai erények megtestesítőjére, mégis jórészt neki köszönhető a korabeli svéd nagyhatalom gyors háttérbe szorulása. Ebben a rövid írásban nem is katonai tetteit szeretném taglalni, hanem inkább ifjúkorának néhány érdekes mozzanatára hívnám fel a figyelmet, jelezve ezzel, hogy a fiatalok évszázadokkal ezelőtt sem voltak különbek, mint napjaink padokat összetörő, a falakat értelmetlen krikszkrakszokkal összefirkáló, sörtől, bortól, pálinkától magukat erősnek érző ifjoncai.

Károly 15 évesen került trónra, és újdonsült királyként vidáman vetette bele magát a vad szórakozások világába. Az utcán lovagolva a járókelők fejéről lekapkodta a kalapokat, az ablakokat pedig pisztollyal lövöldözte ki. A járókelők meg a háztulajdonosok valószínűleg mukkanni sem mertek, mégis csak a királyról volt szó... Voltak ennél bizarrabb szórakozásai is: miután jól felöntött a garatra, birkákat hozatott a palotába, és addig csapkodta le szerencsétlen állatok fejét, amíg teljesen el nem öntötte a birkavér a termeket.

Volt neki egy kedvenc medvéje is: valószínűleg saját kezével, lőfegyver nélkül ejtette foglyul a macit. Az említett mézevőt is bevonták a vidám szórakozásba: szegény egyszer úgy lerészegedett, hogy - öklendező brummogások közepette - kiesett a palota egyik ablakából, és a feljegyzések szerint rövidesen el is távozott az élők sorából. Ez már kiverte a biztosítékot a királyi nagyanyónál, aki valószínűleg megsajnálta a peches medvét. Az idős hölgy magához hívatta a királyt, és alaposan leteremtette iszákos unokáját. Nem tudom, hogy mit mondhatott neki, de az biztos, hogy a király ezek után nem ivott többet alkoholt, esetleg néha-néha egy kis sör csúszott le a torkán.

Az eset után Károly az ivászat helyett inkább a háborúzással foglalkozott. Így mindössze 36 éves korában, Fredrikshald ostrománál nem az alkohol, hanem egy ki tudja, honnan leadott fejlődés vetett véget eseménydús életének.

Források:

Hahner Péter: Újabb 100 történelmi tévhit
hu.wikipedia.org/wiki/XII._K%C3%A1r%C3%A9ly_sv%C3%A9d_kir%C3%A1ly

Kapitány

A. és B. Sztrugackij: A bíborszínű felhők bolygója

A Sztrugackij fivérek regényével, mely a Vénuszon, a bíborszínű felhők bolygóján játszódik, a '80-as években, az akkoriban méltán népszerű Robur hasábjain találkoztam először. Akkoriban persze még más idők jártak, ezért a mű nem jelenhetett meg úgy, ahogy azt az írók eredetileg papírra vetették. Az első kiadás 1959-ben látott napvilágot, többszöri átírás, módosítás után, míg végül a regény megfelelt a szocialista rendszer árgus szemekkel figyelő cenzorainak is. Azóta persze a politika színpadán is sok minden megváltozott, így 2012-ben végre magyarul is elolvashatjuk a hős szovjet űrhajósok történetének egy olyan módosított verzióját, amely jobban tükrözi az írók eredeti szándékait.

A könyv egy szovjet Vénusz-expedíció történetét meséli el. A XX. század vége felé már természetes dolog, hogy az emberiség bejárja űrhajóival a Naprendszer, bázisokat létesít és hasznosítja a bolygók erőforrásait. A Vénusz viszont még nem adta meg magát: egymás után buknak el az oda küldött expedíciók és halnak meg a kiválóbbnál kiválóbb űrhajósok. A Szovjetunió ezt nem tűrheti, ezért a veterán űrhajós Krajuhin elvtárs vezetésével létrehoznak egy új űrhajó-típust, a Hiuszt, mely fotonakétáival már jó eséllyel veheti fel a harcot a Vénusz nehézségeivel. A hajó elkészült, útra kész, már csak a megfelelő személyzet kell hozzá. Össze is áll a csapat: Jermakov elvtárs parancsnoksága alatt hamarosan útnak indul öt jó kommunista, Szpicin, Jurkovszkij, Dauge, Krutyikov és Bikov elvtárs, hogy teljesítsék a Párt által kitűzött célokat: létre kell hozniuk egy leszállóhelyet az őket követő űrhajók számára, és fel kell deríteniük egy mesésen gazdag nehézfém-lelőhelyet, az Urán Golkondát. Hőseink sikeresen leszállnak a Vénuszon, és kezdetét veszi a munka... Természetesen nem megy minden simán, Bikov elvtárs és társai keményen megszenvednek a Vénusz embertelen körülményei között, de most már nem mesélek tovább, olvassátok el inkább ti is a regényt.

Érdeemes is elolvasni, mivel A bíborszínű felhők bolygója egy nagyon jó könyv. Vannak benne furcsaságok, de ez semmit nem von le az értékéből. A mű még az '50-es években készült, amikor az írók (és nem csak Sztrugackijék) úgy gondolták, hogy a '90-es évekre vagy a XXI. század elejére teljesen természetes lesz az űrhajózás, a Naprendszer bejárása. Ma már tudjuk, hogy ez nem így történt, bár rengeteget fejlődött az űrkutatás, de az emberes űrutazások nem léptek túl a Holdon, oda is csak néhány rövidke látogatás erejéig jutottunk el.

Az űrszondákkal végzett bolygókutatás eredményei azt is megmutatták, hogy a Vénusz nem az a bolygó, amit egyhamar meghódíthatnánk. Jurkovszkij, a geológus még így átkozza a bolygót: „- Te galád! Még visszajövünk... Eljövünk ide! Megfizetsz a halottainkért, szenvedésünkért! Átkozott bolygó! A hasznunkra leszel, a földi emberek hasznára, fényt, életet fogsz adni... Acélba, betonba bilincselünk! Dolgozni fogsz nekünk!” Igaz, Sztrugackijék is sejtették, hogy a Vénusz nem egy paradicsomi állapotokat tükröző bolygó, de a nagyjából 460 fokos felszíni hőmérséklet és a földihez képest 92-szeres légnyomás nem teszi lehetővé, hogy emberek dolgozzanak rajta, legalábbis a mai technikai fejlettségünk mellett biztosan nem.

Az '50-es évek szellemiségét tükrözi az is, hogy az eredményeket elsősorban a Szovjetunió éri el a Párt bölcs irányítása mellett. Igaz, megjelennek más - többnyire baráti - nemzetek űrhajósai is, de inkább csak említés szintjén. Ma már azt is tudjuk, hogy a könyvbéli események idején, azaz valószínűsíthetően a '90-es évek végén, a 2000-es évek elején már nem létezett a Szovjetunió. Persze ezt Sztrugackijék '59-ben még nem tudhatták, ezért a szereplők rendszeresen elvtársazzák egymást, és Bikov, útnban a Vénusz felé, így oktatja társait a géppisztoly használatára: „- Így... azután meg így. - Bikov becsattantotta a závarzatot, és a vállához emelte a géppisztolyt. - Kész, lehet lőni a munkásosztály ellenségeit...” Nos, ezután már retteghettek a vénuszi imperialisták.

Az itt leírt furcsaságok ellenére A bíborszínű felhők bolygója egy nagyon kellemes science-fiction mű. A történet izgalmas, és a főszereplő elvtársak - kisebb-nagyobb hibáik ellenére - gyorsan megkedvelhetők. Egy szó mint száz: a könyvet jó szívvel ajánlom olvasásra a műfaj rajongóinak.

